

Πρακτικός οδηγός: Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Αναγνώριση

Ενημέρωση

Προστασία

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Σχεδιασμός: EWORX

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2016

Πρακτικός οδηγός:

EL	BZ-04-15-715-EL-N	ISBN 978-92-9243-644-5	doi:10.2847/592447
----	-------------------	------------------------	--------------------

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2016

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Luxembourg

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΟ ΧΛΩΡΙΟ (ECF)

Πρακτικός οδηγός: Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Εισαγωγή

Καθώς συχνά είστε το πρώτο σημείο επαφής για τους υπηκόους τρίτων χωρών που φτάνουν στη χώρα σας, ενίοτε δε και στην ΕΕ ως σύνολο, ο ρόλος σας όσον αφορά τη διευκόλυνση της πραγματικής πρόσβασης στη διεθνή προστασία είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί μέσω του προληπτικού εντοπισμού των ατόμων που ενδέχεται να χρήζουν προστασίας, της ενημέρωσής τους σχετικά με το δικαίωμα υποβολής αίτησης ασύλου, καθώς και της παραπομπής τους στις κατάλληλες διαδικασίες, σε άλλες μορφές συνδρομής και στις προβλεπόμενες για τα άτομα αυτά διαδικαστικές εγγυήσεις.

Ο οδηγός που έχετε στα χέρια σας παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις βασικές υποχρεώσεις των δημόσιων λειτουργών που στελεχώνουν τα σημεία πρώτης επαφής, καθώς και σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων που ενδέχεται να χρήζουν διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο της διαδικασίας πρώτης επαφής. Θα σας παρέχει καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εντοπισμού των ατόμων που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση προστασίας, καθώς και κατά την παροχή των σχετικών διαδικαστικών εγγυήσεων και της προβλεπόμενης υποστήριξης.

Ο οδηγός χωρίζεται στα ακόλουθα τέσσερα μέρη:

- **Ο ενισχυμένος ρόλος των δημόσιων λειτουργών των σημείων πρώτης επαφής όσον αφορά την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου:** περιέχει εισαγωγή στο ευρύτερο πρόβλημα των μικτών μεταναστευτικών ροών και επισκόπηση του σχετικού νομικού πλαισίου, περιλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- **Πώς πρέπει να προετοιμαστείτε για να μπορείτε να εντοπίσετε τους εν δυνάμει αιτούντες για διεθνή προστασία:** περιγράφονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις σε επίπεδο συμπεριφοράς και νοοτροπίας που πρέπει να πληρούν οι δημόσιοι λειτουργοί των σημείων πρώτης επαφής για να μπορούν να εντοπίζουν τα άτομα που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας.
- **Ενδείξεις ότι κάποιος ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας:** οδηγίες σχετικά με τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καλύτερο εντοπισμό των ατόμων τα οποία ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας.
- **Οι επόμενες ενέργειές σας:** οδηγίες σχετικά με την αντιμετώπιση καταστάσεων οι οποίες προκύπτουν κατά τον εντοπισμό ενός ατόμου που ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, καθώς και μετά την υποβολή της αίτησης. Παρέχονται επίσης οδηγίες για την αντιμετώπιση καταστάσεων οι οποίες προκύπτουν όταν ένα άτομο που ενδεχομένως χρήζει προστασίας δεν επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας.

Έχετε υπόψη σας ότι το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο ορίζει ότι οι δημόσιοι λειτουργοί που έρχονται πρώτοι σε επαφή με άτομα που αναζητούν διεθνή προστασία, ιδίως οι αρμόδιοι για την επιτήρηση των χερσαίων ή θαλάσσιων συνόρων ή για τη διενέργεια συνοριακών ελέγχων, πρέπει να ενημερώνονται σχετικά και να λαμβάνουν την αναγκαία εκπαίδευση για τον εντοπισμό των εν δυνάμει αιτούντων και τη συνέχεια που πρέπει να δίνουν στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	v
Ο ενισχυμένος ρόλος των δημόσιων λειτουργών των σημείων πρώτης επαφής όσον αφορά την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου	1
Ο σημαντικός ρόλος των δημόσιων λειτουργών πρώτης επαφής	1
Θεμελιώδη δικαιώματα	2
Μη επαναπροώθηση	3
Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου	3
Προετοιμασία για τον εντοπισμό των εν δυνάμει αιτούντων για διεθνή προστασία	6
Αναλάβετε πρωτοβουλίες δράσης	6
Αναλαμβάνετε πρωτοβουλίες δράσης ή η συμπεριφορά σας είναι σπασμωδική (χωρίς σχεδιασμό);	6
Παρατηρήστε	7
Δώστε τη δέουσα προσοχή στις ευπάθειες	7
Ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά	8
Συμπεριφερθείτε με ευρύτητα πνεύματος	8
Δείξτε σεβασμό	8
Μην προβαίνετε σε διακρίσεις	9
Μη γίνεστε επικριτικοί	9
Ακούστε με προσοχή	9
Υιοθετήστε κατάλληλο και ευαίσθητο επικοινωνιακό ύφος	10
Συνεργασία με τον διερμηνέα	10
Δώστε ιδιαίτερη σημασία στη γλώσσα του σώματός σας	11
Έχετε υπόψη σας τη σημασία των προσωπικών σας περιστάσεων	11

Ενδείξεις ότι κάποιος ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας	12
Ποιοι είναι οι εν δυνάμει αιτούντες;	12
Άτομα με πολλαπλές ανάγκες προστασίας	13
Μη εξαντλητικός κατάλογος ενδείξεων	13
Ποιος είναι ο εν δυνάμει αιτών και από πού έρχεται	14
Τι ισχυρίζεται το άτομο	15
Τι μπορείτε να παρατηρήσετε (εμφάνιση και συμπεριφορά)	15
Οι επόμενες ενέργειές σας	17
Παροχή ενημέρωσης	17
Αναγνώριση της υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας	17
Οι επόμενες ενέργειές σας εάν ένα άτομο αιτηθεί διεθνή προστασία	18
Οι επόμενες ενέργειές σας εάν το άτομο που ενδεχομένως χρήζει προστασίας δεν επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας	19
Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου	21
Παράρτημα — Παραπομπές σε νομικά κείμενα αναφοράς	23

Ο ενισχυμένος ρόλος των δημόσιων λειτουργών των σημείων πρώτης επαφής όσον αφορά την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Ο σημαντικός ρόλος των δημόσιων λειτουργών πρώτης επαφής

Η αυξανόμενη έκταση και πολυπλοκότητα των μεταναστευτικών ροών δημιουργεί ένα γεμάτο προκλήσεις περιβάλλον στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Άτομα με διαφορετικά κίνητρα και στόχους κινούνται παράλληλα στο πλαίσιο **μικτών μεταναστευτικών ροών** χρησιμοποιώντας τις ίδιες διαδρομές και τα ίδια μέσα μεταφοράς. Τα ταξίδια αυτά καλύπτουν ενίοτε μεγάλες αποστάσεις και συνεπάγονται κακουχίες και κινδύνους για τη ζωή των συμμετεχόντων, συχνά δε είναι παράτυπα. Κρυμμένοι σε φορτηγά και μικρού μεγέθους εμπορευματοκιβώτια ή στοιβαγμένοι σε αναξίοπλοα σκάφη, οι συμμετέχοντες συχνά ταξιδεύουν υπό σκληρές και επισφαλείς συνθήκες, καθώς εκτίθενται σε κινδύνους, υποφέρουν από πείνα ή πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης ή κακοποίησης από διακινητές και εμπόρους ανθρώπων. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού ενδέχεται να χάσουν μέλη των οικογενειών τους ή συγγενείς. Αναρίθμητες εκθέσεις αφορούν άτομα που έπεσαν θύματα εκμετάλλευσης, κακομεταχείρισης, βιασμού, εξαναγκασμού στην πορνεία ή σε αξιόποινες πράξεις.

Καθώς συχνά είστε το πρώτο σημείο επαφής για τους υπηκόους τρίτων χωρών που φτάνουν στη χώρα σας, ενίοτε δε και στην ΕΕ ως σύνολο, ο ρόλος σας όσον αφορά τον έγκαιρο εντοπισμό αυτών των ατόμων, την ικανοποίηση των βασικών τους αναγκών, την εγγύηση των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων, καθώς και την παροχή πληροφοριών και την παραπομπή τους στις κατάλληλες διαδικασίες και στις αρμόδιες αρχές είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Εκτός από τα άτομα που ταξιδεύουν για λόγους οι οποίοι δεν χρήζουν προστασίας, υπάρχουν άτομα με **ανάγκες προστασίας** που απαιτούν τη λήψη άμεσων μέτρων. Μεταξύ των ατόμων που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία συγκαταλέγονται άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας, θύματα εμπορίας ανθρώπων, βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών βίας, παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους ή ασυνόδευτα, γυναίκες που κινδυνεύουν και άλλα ευάλωτα άτομα.

Θεμελιώδη δικαιώματα

Κάθε μέτρο που λαμβάνεται στα σημεία διέλευσης συνόρων και στα κέντρα κράτησης πρέπει να είναι ανάλογο προς τους επιδιωκόμενους στόχους, να μην συνεπάγεται διακρίσεις και **να σέβεται πλήρως τα βασικά θεμελιώδη δικαιώματα**, όπως:

- Το δικαίωμα στην **ανθρώπινη αξιοπρέπεια**, βάσει του οποίου κάθε άνθρωπος έχει το εγγενές δικαίωμα να αντιμετωπίζεται με αξιοπρέπεια, σεβασμό και σύμφωνα με τις επιταγές της ηθικής.
- Το **δικαίωμα στη ζωή**, το οποίο απαγορεύει τη θανατική ποινή ή την εκτέλεση και επιτάσσει τη λήψη μέτρων πρόληψης για την αντιμετώπιση καταστάσεων οι οποίες συνεπάγονται πραγματικό και άμεσο κίνδυνο για τη ζωή οποιουδήποτε ατόμου.
- Η **απαγόρευση των βασανιστηρίων**, η οποία επιτάσσει ότι κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.
- Η **αρχή της μη επαναπροώθησης**, η οποία αναφέρεται στην υποχρέωση των κρατών να μην απελαύνουν ή επαναπροωθούν με οποιονδήποτε τρόπο άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν κίνδυνο δίωξης ή/και βασανιστηρίων, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.
- Το **δικαίωμα στο άσυλο**, το οποίο επιτρέπει σε όλους τους ανθρώπους να αναζητούν και να απολαύουν σε τρίτες χώρες καθεστώς προστασίας από διώξεις. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι όλοι, ενήλικοι και ανήλικοι, έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας αυτοπροσώπως ή μέσω συγγενούς ή εκπροσώπου.
- Η αρχή της **απαγόρευσης των διακρίσεων**, σύμφωνα με την οποία απαγορεύεται κάθε άδικη μεταχείριση ή αυθαίρετη ενέργεια ή διάκριση λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Κάθε άτομο είναι φορέας αυτών των δικαιωμάτων ανεξαρτήτως του κατά πόσον έχει ή δεν έχει ρητώς υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας.

Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι αρχές τηρούν την **αρχή της εμπιστευτικότητας**, όπως καθορίζεται στο εθνικό δίκαιο και εφαρμόζεται στο δίκαιο της ΕΕ, όσον αφορά οποιοδήποτε πληροφορίες συλλέγονται στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους. Δεν επιτρέπεται η γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας στις αρχές της χώρας καταγωγής του αιτούντος.

Μη επαναπρώθηση

Η αρχή της **μη επαναπρώθησης** αναφέρεται στην υποχρέωση των κρατών μελών να μην απελαύνουν ή επαναπροωθούν με οποιονδήποτε τρόπο άτομα στα σύνορα άλλης επικράτειας ή σε οποιονδήποτε τόπο όπου τα άτομα αυτά ενδέχεται να αντιμετωπίσουν διώξεις ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, περιλαμβανομένων των βασανιστηρίων. Η εν λόγω αρχή εφαρμόζεται και σε παράτυπους μετανάστες. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, η αρχή της **μη επαναπρώθησης** συνεπάγεται την υποχρεωτική χορήγηση πρόσβασης στην επικράτεια, καθώς και σε δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες ασύλου για τον καθορισμό του κατά πόσον ο αιτών δικαιούται διεθνούς προστασίας.

Ποιος δεσμεύεται; Η υποχρέωση της **μη επαναπρώθησης** είναι δεσμευτική για όλα τα όργανα του κράτους, καθώς και για κάθε φυσικό πρόσωπο ή οντότητα που ενεργεί για λογαριασμό του, περιλαμβανομένων των δημόσιων λειτουργών πρώτης επαφής.

Τι περιλαμβάνει; Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο για τους πρόσφυγες η απαγόρευση της **επαναπρώθησης** λόγω κινδύνου δίωξης εφαρμόζεται σε κάθε μορφή αναγκαστικής απομάκρυνσης, όπως είναι η απέλαση, η επαναπρώθηση στα σύνορα, η έκδοση, η άτυπη μεταφορά ή οι «παραδόσεις» και η μη εισδοχή στα σύνορα. Η απαγόρευση περιλαμβάνει επίσης την έμμεση **επαναπρώθηση**, δηλαδή την απομάκρυνση του αιτούντος σε τρίτη χώρα όπου υφίσταται κίνδυνος **επαναπρώθησης**. Σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση πρέπει να διενεργείται αξιόπιστη εκτίμηση του κινδύνου έμμεσης **επαναπρώθησης** πριν από την απομάκρυνση του ατόμου σε τρίτη χώρα. Κανένας αιτών άσυλο δεν πρέπει να επαναπροωθείται σε τρίτη χώρα για την εξέταση του αιτήματός του χωρίς επαρκείς εγγυήσεις για κάθε περίπτωση ξεχωριστά. Μεταξύ των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνεται η επανεισδοχή του ατόμου στην αρχική χώρα, η αποτελεσματική προστασία του έναντι του κινδύνου επαναπρώθησης, η δυνατότητά του να αιτηθεί και να απολαύει ασύλου και η αντιμετώπιση του σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα.

Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Ο ουσιαστικός σεβασμός της αρχής της **μη επαναπρώθησης** και του δικαιώματος ασύλου διασφαλίζεται όταν κάθε άτομο που ενδεχομένως χρήζει διεθνούς προστασίας έχει κατοχυρωμένη **πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου**.

Έχετε υπόψη σας ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι εν δυνάμει αιτούντες θα έχουν για πρώτη φορά την ευκαιρία να εκφράσουν την ανάγκη τους για προστασία, καθώς και τις ειδικές τους ανάγκες, κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας τους μαζί σας.

Πολλά άτομα που ενδεχομένως χρήζουν διεθνούς προστασίας δεν γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και δεν προβαίνουν στις απαιτούμενες ενέργειες για να αιτηθούν άσυλο στη χώρα άφιξής τους. Ως πρώτο σημείο επαφής στα σύνορα, διαδραματίζετε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο όσον αφορά τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη διεθνή προστασία εντοπίζοντας με δική σας πρωτοβουλία άτομα που ενδεχομένως επιθυμούν να αιτηθούν διεθνή προστασία, ενημερώνοντάς τους σχετικά με το δικαίωμα υποβολής αίτησης ασύλου και παραπέμποντάς τους στις ενδεδειγμένες διαδικασίες.

Τα μέτρα που λαμβάνονται στα σημεία διέλευσης συνόρων και στα κέντρα κράτησης παρέχουν μια από τις πρώτες ευκαιρίες για τη δήλωση ή για τη διαπίστωση τυχόν ειδικών αναγκών των ευάλωτων ατόμων. Ως δημόσιος λειτουργός πρώτης επαφής, είστε επίσης αρμόδιος για τον **εντοπισμό των ειδικών αναγκών των ευάλωτων ατόμων** και την **παραπομπή τους** στις αρμόδιες εθνικές αρχές για περαιτέρω εκτίμηση ή/και υποστήριξη.

Για τον καλύτερο εντοπισμό των ειδικών αναγκών των ευάλωτων ατόμων μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πρακτικό εργαλείο της EASO για τον προσδιορισμό των ατόμων με ειδικές ανάγκες (IPSN), που είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://ipsn.easo.europa.eu/el>

Ο ρόλος σας όσον αφορά τη διασφάλιση της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 στοιχείο α) του κώδικα συνόρων του Σένγκεν¹, ενισχύεται περαιτέρω με το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, ιδίως με την αναδιατυπωμένη οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, η οποία ισχύει από τις 20 Ιουλίου 2015². Η αναδιατυπωμένη οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας θεσπίζει, μεταξύ άλλων, δύο βασικές διατάξεις με άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή άσκηση των καθηκόντων σας:

Το **άρθρο 8 της αναδιατυπωμένης οδηγίας σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας** ορίζει ότι πρέπει να **παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας** όταν υπάρχουν **ενδείξεις ότι άτομα τα οποία κρατούνται σε κέντρα κράτησης ή παρουσιάζονται σε σημεία διέλευσης των εξωτερικών συνόρων ενδεχομένως επιθυμούν να αιτηθούν διεθνή προστασία**. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναλαμβάνετε πρωτοβουλίες για τον εντοπισμό τέτοιων ατόμων, να τα ενημερώνετε σχετικά με το δικαίωμα υποβολής αίτησης ασύλου και να παρέχετε συμβουλές για την υποβολή της αίτησης.

Το **άρθρο 6 της αναδιατυπωμένης οδηγίας σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας** ορίζει ότι οφείτε να παραπέμπετε τα άτομα που έχουν εκφράσει πρόθεση υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας (δηλαδή όσους **υποβάλουν αίτημα χορήγησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας**) στη διαδικασία ασύλου, ενημερώνοντάς τους σχετικά με τον τόπο και τον τρόπο υποβολής της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Η αναδιατυπωμένη οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας περιγράφει **τρία διακριτά στάδια πρόσβασης στη διαδικασία**, κάνοντας σαφή διάκριση μεταξύ **υποβολής, καταχώρισης και κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας** και της θέσης τους στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου.

Έχετε υπόψη σας ότι ένα άτομο μπορεί να εκφράσει την πρόθεσή του να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας με ποικίλους τρόπους. Οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή δήλωση φόβου δίωξης ή σοβαρής βλάβης σε περίπτωση άρνησης εισόδου στη χώρα υποδοχής ισοδυναμεί με αίτηση διεθνούς προστασίας. Δεν είναι απαραίτητη η ρητή χρήση των όρων «άσυλο» ή «πρόσφυγας». Σε περίπτωση αμφιβολίας, θα πρέπει να υποθέσετε ότι έχει υποβληθεί αίτημα προστασίας.

Ως **υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας** νοείται η πράξη της έκφρασης, καθ' οιονδήποτε τρόπο και ενώπιον οιασδήποτε αρχής, της επιθυμίας ενός ατόμου να του χορηγηθεί διεθνή προστασία. Οποιοσδήποτε έχει εκφράσει την πρόθεσή του να αιτηθεί διεθνή προστασία λογίζεται ως αιτών και καθίσταται φορέας όλων των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτό το καθεστώς.

Μετά την υποβολή της, η αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να **καταχωρηθεί** από τις αρμόδιες αρχές εντός της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας —το αργότερο εντός τριών εργάσιμων ημερών από την υποβολή εάν η αίτηση υποβλήθηκε στην αρμόδια για την καταχώρισή της αρχή ή το αργότερο εντός

έξι εργάσιμων ημερών εάν η υποβολή της αίτησης έγινε σε άλλες αρχές, όπως η αστυνομία, η συνοριοφυλακή, οι υπηρεσίες μετανάστευσης ή/και το προσωπικό κέντρων κράτησης. Σε εξαιρετικές περιστάσεις, όταν μεγάλος αριθμός ταυτόχρονων αιτήσεων διεθνούς προστασίας καθιστά πολύ δύσκολη στην πράξη την τήρηση της ταχθείσας προθεσμίας, η προθεσμία μπορεί να παραταθεί σε 10 εργάσιμες ημέρες.

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν).

² Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση).

Ως **κατάθεση αίτησης διεθνούς προστασίας** νοείται η παροχή των πληροφοριών/εγγράφων που απαιτούνται από τον αιτούντα για να συμπληρωθεί ο φάκελος που δημιουργήθηκε με την καταχώριση της αίτησης. Η κατάθεση της αίτησης σηματοδοτεί την έναρξη της διαδικασίας εξέτασης σε πρώτο βαθμό. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν κανόνες σχετικά με τον τρόπο και τον τόπο κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας.

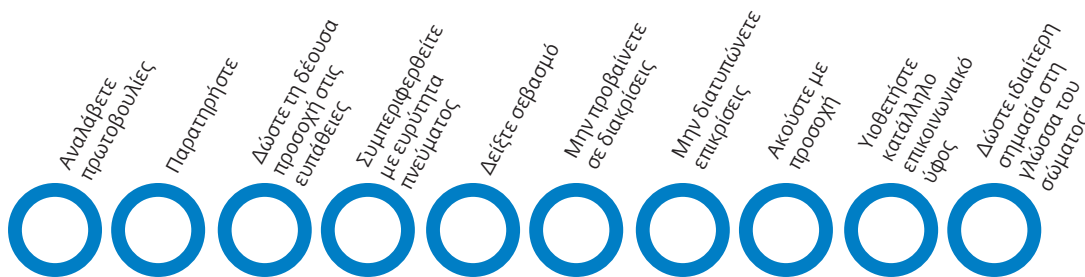

Έχετε υπόψη σας ότι το καθήκον σας είναι ο εντοπισμός των ατόμων που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας, η ενημέρωσή τους και η παραπομπή τους στην αρμόδια αρχή. Δεν μπορείτε να αρνηθείτε σε κανέναν την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου. Η άμεση και αποτελεσματική παραπομπή στις αρμόδιες αρχές είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διασφάλιση της εγγύησης του δικαιώματος ασύλου στην πράξη. Δεν είστε αρμόδιος για να εκτιμήσετε εάν το άτομο που βρίσκεται μπροστά σας χρήζει προστασίας ούτε εάν δικαιούται διεθνούς προστασίας ή όχι.

Προετοιμασία για τον εντοπισμό των ενδυνάμει αιτούντων για διεθνή προστασία

Τα άτομα που χρήζουν προστασίας είναι πιθανό να πλησιάσουν κάποιον ένστολο και να επικοινωνήσουν μαζί του. Ωστόσο, πολλά από αυτά ενδέχεται να έχουν πέσει θύματα κακομεταχείρισης από δημόσιους λειτουργούς στη χώρα καταγωγής τους ή σε άλλες χώρες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους. Κατά συνέπεια, σε πολλές περιπτώσεις, τα άτομα αυτά δεν θα σας πλησιάσουν με δική τους πρωτοβουλία. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να συμβάλετε ενεργά στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και να αναλάβετε πρωτοβουλίες για τον εντοπισμό ατόμων που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας και για την παραπομπή στις αρμόδιες αρχές όσων μπορεί να θεωρηθεί ότι αναζητούν προστασία.

Η παρούσα ενότητα παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την προετοιμασία σας για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών σας όσον αφορά τον εντοπισμό των ατόμων που χρήζουν προστασίας, την εισδοχή τους στην επικράτεια της ΕΕ, την ενημέρωσή τους και την παραπομπή τους στις αρμόδιες αρχές ασύλου.

Αναλάβετε πρωτοβουλίες δράσης

Ως ανάληψη πρωτοβουλιών δράσης νοείται η επικέντρωση των προσπαθειών σας σε παραμέτρους που μπορείτε να ελέγξετε ή να επηρεάσετε. Μια προσέγγιση με γνώμονα την ανάληψη πρωτοβουλιών δράσης θα διευκολύνει την εκπλήρωση των καθηκόντων σας.

Οι συνοριοφύλακες και οι δημόσιοι λειτουργοί που στελεχώνουν τα σημεία πρώτης επαφής **οφείλουν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες με στόχο να εγγυώνται την αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου**. Έχουν καθήκον να εντοπίζουν άτομα τα οποία ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας και να ενημερώνουν τα εν λόγω άτομα σχετικά με το δικαίωμα υποβολής αίτησης ασύλου και τον τρόπο υποβολής της αίτησης. Οφείλουν επίσης να ενημερώνουν τα άτομα που έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σχετικά με τη διαδικασία υποβολής της αίτησης.

Αναλαμβάνετε πρωτοβουλίες δράσης ή η συμπεριφορά σας είναι σπασμωδική (χωρίς σχεδιασμό);

Ένα άτομο που **επιδεικνύει πρωτοβουλίες δράσης** χρησιμοποιεί ανάλογο λεξιλόγιο («μπορώ», «θα το κάνω», «προτιμώ» κ.λπ.) και εστιάζει τις προσπάθειές του σε τομείς στους οποίους έχει επιρροή, σε παραμέτρους που μπορεί να ελέγξει ή να επηρεάσει.

Ένα άτομο που **χαρακτηρίζεται από σπασμωδικό τρόπο δράσης** (δρα χωρίς σχεδιασμό) χρησιμοποιεί ανάλογο λεξιλόγιο («δεν μπορώ», «είμαι υποχρεωμένος», «αν οι συνθήκες ήταν διαφορετικές» κ.λπ.) και εστιάζει την προσοχή του μόνο στο σημείο που τον προβληματίζει και σε παραμέτρους επί των οποίων έχει περιορισμένο ή καθόλου έλεγχο.

Παρατηρήστε

Η παρατήρηση δεν ταυτίζεται με την «απλή παρακολούθηση». Η ενεργή πρόσληψη των πληροφοριών σας βοηθά να εκτιμήσετε άτομα και γεγονότα με μεγαλύτερη ταχύτητα και ακρίβεια. Απαιτεί να έχετε ανοικτά τα μάτια και τα αυτιά σας, να συλλέγετε όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες και να τις θυμάστε.

- **Παρατηρείτε προσεκτικά τα πάντα γύρω σας.** Πιέστε τον εαυτό σας να παρατηρεί όσο περισσότερο μπορεί συνηθισμένα κι ασυνήθιστα συμβάντα και προσπαθήστε να τα θυμάστε. Επικεντρώστε την προσοχή σας στις διαφορές, τις διαφοροποιήσεις, τις ασυνήθιστες καταστάσεις και περιστάσεις. Η ουσιαστική αξιολόγηση των εντυπώσεων αποτελεί βασικό προαπαιτούμενο του καλού παρατηρητή.
- **Αναζητήστε ενδείξεις** από τις οποίες να προκύπτει ότι κάποιο άτομο ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας.
- **Δώστε ιδιαίτερη σημασία στη γλώσσα του σώματος** —μορφασμούς, χειρονομίες, οπτική επαφή, στάσεις του σώματος και τόνο της φωνής— των ατόμων που παρατηρείτε. Η ικανότητα κατανόησης και χρήσης της γλώσσας του σώματος μπορεί να σας βοηθήσει να συνδεθείτε με άλλα άτομα και να εντοπίσετε τις ανάγκες τους. Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι η γλώσσα του σώματος και τα μη λεκτικά σήματα μπορεί να διαφέρουν μεταξύ ατόμων που προέρχονται από διαφορετικές χώρες και έχουν διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Ως εκ τούτου είναι σημαντικό να μην παρερμηνεύονται και η ερμηνεία τους να μην είναι προϊόν βιαστικής εκτίμησης.

Δώστε τη δέουσα προσοχή στις ευπάθειες

Έχετε υπόψη σας ότι το άτομο που στέκεται μπροστά σας ενδέχεται να είναι ευάλωτο και να παρουσιάζει ειδικές ανάγκες που χρήζουν ειδικής φροντίδας και άμεσης λήψης μέτρων. Το καθήκον σας είναι να εντοπίσετε τις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων ατόμων και να τα παραπέμψετε για περαιτέρω εκτίμηση ή/και υποστήριξη.

Τα σημεία διέλευσης συνόρων και τα κέντρα κράτησης αποτελούν τους πρώτους χώρους στους οποίους μπορούν να δηλωθούν ή να διαπιστωθούν οι ειδικές ανάγκες των ευάλωτων ατόμων. **Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι οι ανάγκες αυτές ενδέχεται να μην είναι άμεσα ορατές και η διαπίστωσή τους να καταστεί δυνατή μόνο σε μεταγενέστερα στάδια.**

Βεβαιωθείτε ότι τα μέτρα που λαμβάνονται στα σημεία διέλευσης συνόρων ή στα κέντρα κράτησης δεν αντιστρατεύονται την ειδική προστασία που παρέχεται υπό το διεθνές δίκαιο σε άτομα χρήζοντα διεθνούς προστασίας και σε ευάλωτα άτομα, όπως: α) γυναίκες και κορίτσια που κινδυνεύουν, περιλαμβανομένων των έγκυων γυναικών· β) παιδιά, περιλαμβανομένων των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών· γ) θύματα εμπορίας ανθρώπων· δ) άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές βίας· και ε) άτομα με αναπηρίες.

- **Καταχωρίστε την ευπάθεια** και τις ειδικές ανάγκες το συντομότερο δυνατόν σύμφωνα με την εθνική πρακτική και διαβιβάστε τη σχετική πληροφορία στους αρμόδιους φορείς προκειμένου να παράσχουν τις προβλεπόμενες εγγυήσεις και υποστήριξη.
- Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζετε τους οικείους **εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής και τις σχετικές διαδικασίες**, καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων φορέων κατά την εθνική πρακτική, περιλαμβανομένων των ειδικών υπηρεσιών προστασίας παιδιών, της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και άλλων οργανισμών που παρέχουν νομικές συμβουλές και άλλες συμβουλευτικές υπηρεσίες στους αιτούντες.
- **Προσαρμόστε την προσέγγιση, το γλωσσικό και το επικοινωνιακό σας ύφος** σύμφωνα με τις ανάγκες του εκάστοτε ατόμου. Η ικανότητά σας να δημιουργήσετε κλίμα εμπιστοσύνης και να επικοινωνείτε με το εκάστοτε άτομο είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον εντοπισμό ενδεχόμενων ενδείξεων ευπάθειας, καθώς και για τη συγκέντρωση ακριβών πληροφοριών.
- Εάν χρειαστεί, **διασφαλίστε την αναγκαία ιατρική ή/και άλλης μορφής συνδρομή**, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

Ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά

Σύμφωνα με τα σχετικά πρότυπα της διεθνούς και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ως παιδί νοείται κάθε άνθρωπος ηλικίας μικρότερης των 18 ετών, εκτός εάν, βάσει του εφαρμοστέου δικαίου, η ενηλικίωση αποκτάται σε μικρότερη ηλικία. Ακόμη και αν δεν είστε βέβαιοι ότι ο ισχυρισμός ενός ατόμου ότι είναι παιδί ευσταθεί, το άτομο αυτό πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια για την εκτίμηση της ηλικίας του αρχή βάσει της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής, καθώς και βάσει του δικαίου της ΕΕ.

Τα παιδιά είναι εγγενώς ευάλωτα άτομα και για τον λόγο αυτόν είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αντιμετωπίζετε με ιδιαίτερη ευαισθησία τις ειδικές ανάγκες τους, ιδίως όταν είναι ασυνόδευτα ή χωρισμένα από την οικογένειά τους. Τα παιδιά που είναι ασυνόδευτα ή χωρισμένα από την οικογένειά τους πρέπει να εντοπίζονται και να παραπέμπονται στις αρμόδιες αρχές το συντομότερο δυνατόν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική. Σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, τα ασυνόδευτα παιδιά πρέπει να απολαύουν ειδικών εγγυήσεων, ιδίως δε του ορισμού εκπροσώπου το συντομότερο δυνατόν. Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζετε τις εθνικές διαδικασίες παραπομπής και τα στοιχεία επικοινωνίας των ειδικών υπηρεσιών προστασίας παιδιών και των λοιπών αρμόδιων φορέων.

Να είστε πάντοτε παρατηρητικοί και να αποδίδετε ιδιαίτερη σημασία σε πιθανές ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων. Παρατηρείτε κάτι ασυνήθιστο στην κατάσταση που εξετάζετε; Το παιδί παραμένει σιωπηλό, εμφανίζεται απόμακρο/αποστασιοποιημένο, παρουσιάζει συμπτώματα σύγχυσης, είναι τρομαγμένο, αναστατωμένο; Υπάρχει κάποιο άτομο που περιμένει το παιδί; Μήπως το παιδί αναζητεί κάποιον άλλο ενήλικο; Εάν, ανά πάσα στιγμή, προκύπτει κάποια εύλογη υποψία ότι το παιδί κινδυνεύει να πέσει θύμα εμπορίας ανθρώπων ή χρήζει προστασίας για οποιονδήποτε άλλο λόγο, τότε εφαρμόζεται ο μηχανισμός παραπομπής και διενεργείται άμεσα αρχική έρευνα βάσει της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής.

Να θυμάστε ότι πρέπει να επικοινωνείτε με φιλικό προς το παιδί τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητάς. Ενημερώνετε το παιδί για όσα συμβαίνουν και για όσα πρόκειται να συμβούν. Διασφαλίστε την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να πρωτανεύει σε όλες τις ενέργειες και τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί. Καταρχήν, τα παιδιά δεν πρέπει να χωρίζονται από τους γονείς ή τους συγγενείς που τα συνοδεύουν, εκτός εάν προκύπτει εύλογη υποψία ότι η παραμονή μαζί τους αντίκειται στο συμφέρον των παιδιών. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να ενημερώνονται άμεσα οι ειδικές υπηρεσίες προστασίας παιδιών βάσει της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής.

Πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της μη επαναπροώθησης. Εάν ληφθεί απόφαση περί επιστροφής, πρέπει να εφαρμόζονται οι εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 10 της οδηγίας για την επιστροφή.

Συμπεριφερόμαστε με ευρύτητα πνεύματος

Η κατηγοριοποίηση των ατόμων τα οποία μόλις έχετε συναντήσει και η χρήση πάγιων μεθόδων για την εκτέλεση επαναλαμβανόμενων καθηκόντων αποτελεί μια φυσιολογική αντίδραση και μια διαδικασία που εφαρμόζεται ευρέως. Είναι σημαντικό ωστόσο να έχετε συναίσθηση αυτού του γεγονότος και να διατηρείτε ευρύτητα πνεύματος, ανεξάρτητα από την πρότερη προσωπική ή επαγγελματική σας εμπειρία. Έχετε υπόψη σας ότι όλοι ενδέχεται να χρήζουν προστασίας, ανεξάρτητα από την εμφάνιση ή τη συμπεριφορά τους.

Συμπεριφερθείτε με ευρύτητα πνεύματος. Η συμπεριφορά με ευρύτητα πνεύματος χαρακτηρίζεται από ευελιξία και προσαρμοστικότητα κατά την αντιμετώπιση νέων και διαφορετικών εμπειριών, διαδικασιών και προκλήσεων. Τα άτομα που επιδεικνύουν ευρύτητα πνεύματος έχουν λιγότερες προκαταλήψεις και είναι πιθανότερο να αλλάξουν γνώμη όταν παρουσιάζονται μπροστά τους νέα στοιχεία.

Δείξτε σεβασμό

Εργάζεστε σε ένα πολύπλοκο και γεμάτο προκλήσεις περιβάλλον. Καθημερινά αντιμετωπίζετε αγχωτικές καταστάσεις και συναντάτε άτομα τρομαγμένα, άτομα που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες ή δεν εμπιστεύονται τις αρχές, καθώς και άτομα που ψεύδονται, προσπαθούν να σας εξαπατήσουν ή επιδεικνύουν επιθετική συμπεριφορά.

Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάτε ότι συχνά, ως το πρώτο σημείο επαφής για τους υπηκόους τρίτων χωρών που φτάνουν στην ΕΕ, εκπροσωπείτε τη χώρα σας και την ΕΕ. Πρέπει να επιδεικνύετε επαγγελματισμό,

να τηρείτε τους κανόνες δεοντολογίας και ανά πάσα στιγμή να φέρεστε με τρόπο που να τιμά εσάς τους ίδιους και την αρχή που εκπροσωπείτε.

Δείχνετε πάντοτε σεβασμό. Κάθε άτομο πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό. Να σέβεστε ανά πάσα στιγμή το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και να επιδεικνύετε τη δέουσα ευαισθησία απέναντι στην πολιτισμική ποικιλομορφία και στις εν γένει διαφορές.

Να δείχνετε σεβασμό προκειμένου να οικοδομήτε σχέσεις εμπιστοσύνης και να απολαύετε του σεβασμού των εν δυνάμει αιτούντων. Σκεφτείτε το... Για να κερδίσετε τον σεβασμό των άλλων, πρέπει πρώτα εσείς να τους φερθείτε με σεβασμό. Η έλλειψη σεβασμού δημιουργεί εντάσεις, οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν σε προστριβές.

Μην προβαίνετε σε διακρίσεις

Κανείς δεν επιτρέπεται να προβαίνει σε διακρίσεις σε βάρος άλλων ατόμων. **Η υιοθέτηση διακρίσεων στη συμπεριφορά, η άδικη μεταχείριση ή οποιοσδήποτε άλλες πρακτικές που συνεπάγονται διακρίσεις αντίκεινται στα θεμελιώδη δικαιώματα.**

Για να αποφύγετε τις διακρίσεις και να επιδείξετε τη δέουσα ευαισθησία, είναι σημαντικό να επικοινωνείτε σε γλώσσα που το άτομο κατανοεί και με τρόπο που θα του εμπνέει αίσθημα ασφάλειας. Εάν χρειαστεί, προσαρμόστε την προσέγγιση, τη γλώσσα και το επικοινωνιακό σας ύφος με βάση το φύλο, την ηλικία, τη σωματική και την ψυχική κατάσταση ή/και το μορφωτικό επίπεδο του ατόμου μπροστά σας.

Μη γίνεστε επικριτικοί

Μην προβαίνετε σε βιαστικές κρίσεις σχετικά με τις ενέργειες, τη συμπεριφορά ή/και την εμφάνιση των άλλων. Αντί να διατυπώνετε επικριτικές κρίσεις για τις πράξεις ή την εμφάνιση ενός ατόμου, προσπαθήστε να μάθετε περισσότερα γι' αυτόν και το ιστορικό του. Η αξιολόγηση της ανάγκης προστασίας και η αναγνώριση δικαιώματος διεθνούς προστασίας λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας, η οποία θα διενεργηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο από άλλους δημόσιους λειτουργούς.

Μη γίνεστε επικριτικοί μέσω της λεκτικής και της μη λεκτικής επικοινωνίας. Εάν διαπιστώσετε ότι η συμπεριφορά σας είναι επικριτική, σταματήστε και θυμηθείτε ότι το καθήκον σας είναι να είστε παρατηρητικοί.

Ακούστε με προσοχή

Γίνετε καλός ακροατής. Η ενεργός ακρόαση αποτελεί βασική παράμετρο των επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Όταν ακούτε πραγματικά, δείχνετε ειλικρινές ενδιαφέρον για τα λεγόμενα του συνομιλητή σας και δεν περιορίζετε στην απλή πρόσληψη της πληροφορίας. Συμμετέχοντας ενεργά στη συζήτηση δείχνετε σεβασμό στο άτομο με το οποίο επικοινωνείτε, γεγονός που επηρεάζει τόσο την ποιότητα όσο και την ποσότητα των πληροφοριών που θα μπορέσετε να συγκεντρώσετε.

- **Ακούστε με ειλικρινές ενδιαφέρον** και με την πρόθεση να κατανοήσετε. Για να αποδείξετε ότι είστε ενεργός ακροατής και ότι κατανοείτε τη συζήτηση, μπορείτε να χρησιμοποιείτε σύντομες και άμεσες περιλήψεις, επαναλαμβάνοντας αυτολεξεί τα κύρια σημεία της αφήγησης του αιτούντος. Μπορείτε επίσης να προβαίνετε σε αναστοχαστικές δηλώσεις για να βεβαιώσετε το άτομο ότι ακούτε με προσοχή τα λεγόμενά του.
- **Ενθαρρύνετε το άτομο να μιλήσει.** Χρησιμοποιήστε φράσεις ενθάρρυνσης όπως «Μιλήστε μου αναλυτικότερα σχετικά με το θέμα αυτό» ή «Τι συνέβη στη συνέχεια;» Η τακτική αυτή ενθαρρύνει τον αιτούντα να συνεχίσει να μιλάει και συνεισφέρει στη συνέχιση και επέκταση της αφήγησης.
- **Υποβάλετε ερωτήσεις που δείχνουν το ενδιαφέρον σας.** Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι οι πιο ακριβείς και χρήσιμες πληροφορίες παρέχονται κατά τη διάρκεια ελεύθερης αφήγησης. Εάν διακόπτετε συχνά την αφήγηση για να υποβάλετε συμπληρωματικές ερωτήσεις, ενδέχεται να κλονίσετε το κίνητρο ή την εμπιστοσύνη του ατόμου και κατ' αυτόν τον τρόπο να μειώσετε τις πιθανότητες μιας πλήρους αφήγησης.
- **Βεβαιωθείτε ότι το άτομο μπροστά σας καταλαβαίνει** τα λεγόμενά σας. Είστε υπεύθυνος για την κατανόηση των λεγομένων σας από τον συνομιλητή σας. Προσπαθήστε σε κάθε ευκαιρία που σας δίνεται να διαπιστώσετε τον βαθμό κατανόησης των λεγομένων σας, π.χ. ζητώντας από τον συνομιλητή σας να επαναλάβει μέρος των πληροφοριών που του δώσατε με τα δικά του λόγια.

Υιοθετήστε κατάλληλο και ευαίσθητο επικοινωνιακό ύφος

Οι γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές, καθώς και οι διαφορετικές εμπειρίες ενδέχεται να δημιουργήσουν εμπόδια στην επικοινωνία. Πολλοί άλλοι παράγοντες, όπως η ηλικία, το φύλο, το άγχος, η σωματική και ψυχική υγεία και περιστάσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον, ενδέχεται να επηρεάσουν την ικανότητα ενός ατόμου να εκφράσει τις σκέψεις του. Η ανάγκη επικοινωνίας μέσω διερμηνέων ενδέχεται επίσης να αυξήσει τον κίνδυνο παρεξηγήσεων.

Είναι επομένως σημαντικό να έχετε υπόψη σας τους παράγοντες που ενδέχεται να δυσκολέψουν τη διαδικασία επικοινωνίας και να προσαρμόσετε αναλόγως το επικοινωνιακό και το γλωσσικό σας ύφος. Αυτό θα σας βοηθήσει να μετριάσετε αισθήματα αγωνίας και άγχους και να διασφαλίσετε τη βέλτιστη ποιότητα και την ποσότητα των πληροφοριών που λαμβάνετε.

- Εάν η **προσωπική κατάσταση του ατόμου** σας είναι ήδη γνωστή, **αντιμετωπίστε την με ευαισθησία** και προσαρμόστε ανάλογα το επικοινωνιακό σας ύφος.
- **Χρησιμοποιήστε γλωσσικό ύφος που να επιτρέπει στο άτομο να καταλάβει τα λεγόμενα σας.** Προσπαθήστε να επικοινωνείτε με τη μέγιστη δυνατή ακρίβεια, απλότητα και σαφήνεια.
- **Ενημερώστε το άτομο σχετικά με το τι περιμένετε από αυτό.** Ενημερώστε το επίσης για θέματα τα οποία συχνά θεωρείτε ότι είναι ήδη γνωστά, όπως είναι το όνομα και η ιδιότητά σας, ο προορισμός σας, ο λόγος για τον οποίο κλείνετε την πόρτα του χώρου στον οποίο διεξάγεται η συνέντευξη κ.λπ. καθώς και για τη διαδικασία. Δεν πρέπει να θεωρείτε ότι όλοι κατανοούν τα πράγματα όπως εσείς.
- **Εξασφαλίστε τη αρχή της εμπιστευτικότητας.** Εξηγήστε ότι η συνομιλία σας θα παραμείνει εμπιστευτική, εκτός εάν κριθεί αναγκαία η διαβίβαση σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες των πληροφοριών που θα προκύψουν.
- **Αφήστε το άτομο να μιλήσει ελεύθερα.** Ενθαρρύνετε το να αφηγηθεί ό,τι γνωρίζει για ένα γεγονός ή μια κατάσταση με δικά του λόγια, χωρίς να το διακόπτετε και σεβόμενοι τον ρυθμό της αφήγησής του.
- **Προβείτε σε κατάλληλες ερωτήσεις με τον κατάλληλο τρόπο.** Οι ανοιχτές ερωτήσεις δείχνουν ότι αντιμετωπίζετε με μεγάλη προσοχή τον εν δυνάμει αιτούντα. Ξεκινήστε τη συζήτηση απευθύνοντας εύκολες ερωτήσεις.
- **Δώστε σε όλους τη δυνατότητα να μιλήσουν.** Διασφαλίστε ότι κανείς άλλος δεν παρεμβαίνει ή/και απαντά στις ερωτήσεις για λογαριασμό του συνομιλητή σας, εκτός εάν αυτό γίνεται προς το συμφέρον του τελευταίου.

Συνεργασία με τον διερμηνέα

Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι άτομα τα οποία βρίσκονται σε κέντρα κράτησης ή σε σημεία διέλευσης συνόρων επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας, το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν δυνατότητα διερμηνείας στο μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου. Συχνά προκύπτει η ανάγκη χρησιμοποίησης διερμηνέα για τη γεφύρωση του γλωσσικού χάσματος μεταξύ του ατόμου και του αρμόδιου δημόσιου λειτουργού. Ωστόσο, η συνεργασία με τον διερμηνέα επιβάλλει την αναπροσαρμογή του τρόπου επικοινωνίας σας με το άτομο ή/και του τρόπου με τον οποίο διευθύνετε τη συζήτηση. Όταν χρησιμοποιείτε τις υπηρεσίες διερμηνέα, έχετε υπόψη σας τα ακόλουθα:

- Δώστε ιδιαίτερη σημασία στην επιλογή διερμηνέα. Εάν είναι εφικτό, θα πρέπει να οριστεί διερμηνέας του ίδιου φύλου με τον αιτούντα, εφόσον ο τελευταίος το ζητήσει.
- Ενημερώστε τον διερμηνέα σχετικά με τα καθήκοντα και τον ρόλο του κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.
- Βεβαιωθείτε ότι το άτομο κατανοεί τα λεγόμενα του διερμηνέα, καθώς και για το αντίστροφο.
- Να απευθύνεστε στο άτομο απευθείας (σε πρώτο πρόσωπο) και όχι σε τρίτο πρόσωπο μέσω του διερμηνέα.
- Προσπαθήστε να μιλάτε αργά και καθαρά και να κάνετε συχνές παύσεις, ούτως ώστε ο διερμηνέας να μπορεί να μεταφράζει σύντομες φράσεις, ιδίως όταν παρέχονται λεπτομερείς ή περίπλοκες εξηγήσεις.

Η τήρηση αυτών των αρχών είναι ακόμη πιο σημαντική όταν οι υπηρεσίες διερμηνείας παρέχονται τηλεφωνικά.

Δώστε ιδιαίτερη σημασία στη γλώσσα του σώματός σας

Η γλώσσα του σώματος είναι μια μορφή μη λεκτικής επικοινωνίας, στο πλαίσιο της οποίας σκέψεις, προθέσεις ή αισθήματα εκφράζονται μέσω σωματικών εκδηλώσεων, όπως είναι οι μορφασμοί, η στάση του σώματος, οι χειρονομίες, ο τόνος της φωνής ή η χρήση του χώρου. Η ικανότητα κατανόησης και χρήσης της μη λεκτικής επικοινωνίας αποτελεί ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό επικοινωνιακό εργαλείο.

- **Συνειδητοποιήστε την αξία της δικής σας μη λεκτικής επικοινωνίας.** Η γλώσσα του σώματός σας αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ανάπτυξη κλίματος εμπιστοσύνης, καθώς και για τη δημιουργία και διατήρηση σχέσεων εμπιστοσύνης.
- **Επιλέξτε κατάλληλες χειρονομίες και στάσεις.** Χρησιμοποιήστε ανοιχτή γλώσσα του σώματος (αποφύγετε το σταύρωμα των χεριών σας, κλειστές στάσεις του σώματος κ.λπ.). Χρησιμοποιήστε κατάλληλα τον τόνο της φωνής σας και τους μορφασμούς του προσώπου σας προκειμένου να δημιουργήσετε ένα ασφαλές και ανοιχτό περιβάλλον. Η υιοθέτηση ίδιας γλώσσας σώματος με τον αιτούντα μπορεί ενίοτε να συμβάλει στη δημιουργία κλίματος αμοιβαίας κατανόησης.
- **Σεβαστείτε τον προσωπικό χώρο του συνομιλητή σας** και διατηρήστε μαζί του κατάλληλη οπτική επαφή. Σεβαστείτε την επιθυμία ορισμένων ατόμων να μην έχουν απευθείας οπτική επαφή μαζί σας.
- **Έχετε υπόψη σας τις πολιτισμικές διαφορές και τις διαφορές με βάση το φύλο στο πλαίσιο της μη λεκτικής επικοινωνίας.** Η σημασία της γλώσσας του σώματος και των μη λεκτικών σημάτων διαφέρει από πολιτισμό σε πολιτισμό, οι διαφορές δε αυτές ενδέχεται να προκαλέσουν παρεξηγήσεις. Αποφύγετε τη βιαστική ερμηνεία της γλώσσας του σώματος του εκάστοτε ατόμου μπροστά σας.

Έχετε υπόψη σας τη σημασία των προσωπικών σας περιστάσεων

Οι δημόσιοι λειτουργοί πρώτης επαφής καλούνται να εκτελούν τα καθήκοντά τους υπό απαιτητικές περιστάσεις, καθώς συχνά έρχονται σε επαφή με άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό και κοινωνικό υπόβαθρο και διαφορετικές εμπειρίες. Αυτό το ενδιαφέρον αλλά εξαιρετικά απαιτητικό εργασιακό περιβάλλον ενδέχεται κάποιες φορές να προκαλεί επαναλαμβανόμενο άγχος, απογοήτευση ή και συμπτώματα δευτερογενούς τραύματος, όπως είναι οι οχληρές σκέψεις, η χρόνια κόπωση, η κατάθλιψη, ο θυμός, η αδυναμία συγκέντρωσης, η απόσπαση προσοχής, η συναισθηματική εξουθένωση, ο φόβος, το αίσθημα ντροπής, οι σωματικές ασθένειες, οι απουσίες από την εργασία.

Η ιδιωτική μας ζωή μπορεί ενίοτε να λειτουργεί ως πηγή άγχους και προβλημάτων τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν την εκτέλεση των επαγγελματικών μας καθηκόντων και την ικανότητα διαχείρισης του εργασιακού άγχους.

Πρέπει να λαμβάνετε υπόψη σας τους εν λόγω παράγοντες και να καταβάλλετε συνεχή προσπάθεια ώστε να ελαχιστοποιείται ο αντίκτυπός τους. Εάν κριθεί απαραίτητο, μη διστάσετε να ζητήσετε υποστήριξη από τους συναδέλφους ή τους προϊσταμένους σας ή να αναζητήσετε συμβουλές από επαγγελματίες.

Ενδείξεις ότι κάποιος ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας

Πολλά άτομα που ενδεχομένως χρήζουν διεθνούς προστασίας δεν προβαίνουν ενεργά σε υποβολή αίτησης ασύλου στη χώρα άφιξής τους. Πολλοί από αυτούς δεν γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ή ενδέχεται να αποφασίσουν να μη αιτηθούν προστασία λόγω της ιδιαίτερης κατάστασής τους ή λόγω παραπληροφόρησης από τρίτα πρόσωπα (π.χ. από τους διακινητές) όσον αφορά τα δικαιώματα και τις επιλογές τους. Δεν είναι ρεαλιστική η υπόθεση ότι γνωρίζουν τις σύνθετες διαδικασίες ασύλου και τις διαδικασίες του Δουβλίνου, ότι θα δείξουν πλήρη εμπιστοσύνη στις αρχές και θα αποκαλύψουν αμέσως τον φόβο δίωξης στα σύνορα ή στο κέντρο κράτησης, ή ότι γνωρίζουν τις κατάλληλες λέξεις και τις εκφράσεις που θα μπορούσαν να τους εξασφαλίσουν πρόσβαση στη διαδικασία.

Ως δημόσιος λειτουργός που στελεχώνει κάποιο σημείο πρώτης επαφής στα σύνορα, είστε αρμόδιος για τον εντοπισμό των ατόμων που εκφράζουν την πρόθεσή τους να υποβάλουν αίτηση προστασίας και οφείλετε να τα ενημερώσετε με δική σας πρωτοβουλία, εφόσον κρίνετε ότι υφίστανται ενδείξεις ενδεχόμενης επιθυμίας τους να υποβάλουν αίτηση ασύλου.

Έχετε υπόψη σας ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα άτομα έχουν για πρώτη φορά την ευκαιρία να εκφράσουν την ανάγκη τους για προστασία κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας τους μαζί σας Κατά συνέπεια, αντιπροσωπεύετε το πρώτο σημαντικό βήμα για τη διασφάλιση προστασίας στα άτομα που τη χρειάζονται. Μια εσφαλμένη εκτίμηση στα σύνορα και η συνακόλουθη παράλειψη παραπομπής της αίτησης ασύλου στην αρμόδια αρχή ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο άτομο που χρήζει διεθνούς προστασίας. Το εν λόγω άτομο μπορεί να επαναπροωθηθεί σε χώρα όπου η ζωή του ή η ελευθερία του απειλούνται ή όπου αντιμετωπίζει δίωξη, θανατική καταδίκη, σκληρή και απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή άλλες σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η παρούσα ενότητα παρέχει ορισμένες χρήσιμες συμβουλές και καθοδήγηση προς τους δημόσιους λειτουργούς που στελεχώνουν τα σημεία πρώτης επαφής με στόχο τη διευκόλυνσή τους όσον αφορά τον εντοπισμό των ατόμων που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση προστασίας και την εξασφάλιση, στο μέτρο του δυνατού, ότι οι σχετικές ενδείξεις δεν θα παραβλεφθούν.

Ποιοι είναι οι εν δυνάμει αιτούντες;

→ **Έχετε υπόψη σας ότι δεν επιτρέπεται να αρνηθείτε σε κανέναν την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου.**
Όλοι έχουν το δικαίωμα αίτησης ασύλου.

→ **Έχετε συνεχώς υπόψη σας ότι όλοι μπορούν να είναι πρόσφυγες.**
Καθένας μπορεί να χρήζει προστασίας, ανεξάρτητα από την εμφάνιση ή τη συμπεριφορά του. Στο πλαίσιο των μικτών μεταναστευτικών ροών συνταξιδεύουν άτομα με διαφορετικά κίνητρα και στόχους, συχνά μάλιστα χρησιμοποιώντας τις ίδιες διαδρομές και τα ίδια μέσα μεταφοράς. Κατά συνέπεια, οι πρόσφυγες και τα άτομα που ταξιδεύουν για λόγους οι οποίοι δεν σχετίζονται με την προστασία ενδέχεται να μοιάζουν μεταξύ τους και να συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο.

Έχετε υπόψη σας ότι το καθήκον σας είναι να εντοπίζετε τα άτομα που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας, να τα ενημερώνετε σχετικά και να τα παραπέμπετε στην αρμόδια αρχή. Δεν είστε αρμόδιος για να αξιολογήσετε εάν το άτομο που βρίσκεται μπροστά σας χρήζει προστασίας ούτε εάν δικαιούται διεθνούς προστασίας ή όχι. Η αξιολόγηση της ανάγκης προστασίας και η αναγνώριση δικαιώματος διεθνούς προστασίας στον εν δυνάμει αιτούντα θα λάβουν χώρα στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών, οι οποίες θα διενεργηθούν σε μεταγενέστερα στάδια από άλλους δημόσιους λειτουργούς.

→ **Ναι, καθένας μπορεί να είναι πρόσφυγας,** ανεξάρτητα από τη χώρα καταγωγής, την εθνική καταγωγή ή την εμφάνισή του.

Καθένας μπορεί να είναι πρόσφυγας, ανεξάρτητα από το εάν

- **εισήλθε στο κράτος μέλος ή βρίσκεται στην επικράτειά του παράνομα**, έχοντας χρησιμοποιήσει παραποιημένα ή πλαστά έγγραφα ή μη διαθέτοντας κανένα έγγραφο, ακόμη και αν η είσοδος του στη χώρα απαγορεύεται λόγω περιστατικού παράνομης μετανάστευσης στο παρελθόν·
- **είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων**. Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων ενδέχεται να χρήζουν ευρύτερης προστασίας από αυτήν που παρέχεται σε θύματα εμπορίας. Ενδέχεται επίσης να αιτηθούν διεθνή προστασία μόλις κατορθώσουν να ξεφύγουν από τα χέρια των διακινητών. Εξάλλου, οι διακινητές ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν τη διαδικασία ασύλου για να διευκολύνουν την παραμονή του θύματος εμπορίας στη χώρα υποδοχής·
- **είναι ασυνόδευτο παιδί**. Το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο προβλέπει ειδικές εγγυήσεις που διασφαλίζουν ότι το ασυνόδευτο παιδί θα επωφεληθεί των δικαιωμάτων και θα συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του εντός της διαδικασίας ασύλου. Καθώς το παιδί είναι εγγενώς ευάλωτο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι τυχόν πρόσθετες ενδείξεις ειδικών αναγκών να αντιμετωπιστούν με τη δέουσα ευαισθησία και οι ενέργειες που θα αποφασιστούν να έχουν ως γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Άτομα με πολλαπλές ανάγκες προστασίας

Έχετε υπόψη σας ότι, εκτός από την ανάγκη διεθνούς προστασίας, ορισμένα άτομα ενδέχεται να έχουν επιπλέον ανάγκες προστασίας, οι οποίες χρήζουν επείγουσας αντιμετώπισης. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να είναι ταυτόχρονα θύμα εμπορίας ανθρώπων και πρόσφυγας ή ένα άτομο μπορεί να είναι ταυτόχρονα ασυνόδευτο παιδί και πρόσφυγας. Ο εντοπισμός αυτών των **πολλαπλών αναγκών** και η παραπομπή σε ειδικές διαδικασίες, ιδίως αμέσως μετά την άφιξη του ατόμου, ενδέχεται να συνεπάγονται σημαντικές προκλήσεις.

Εξάλλου, η ταξινόμηση των διάφορων ομάδων εισερχομένων σε κατηγορίες δεν πρέπει να συνεπάγεται παρεκκλίσεις από την ανάπτυξη μέτρων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων ανεξαιρέτως, περιλαμβανομένου του δικαιώματος ασύλου. Έτσι, για παράδειγμα, μηχανισμοί επαρκούς προστασίας πρέπει να ενεργοποιούνται το συντομότερο δυνατόν όταν πρόκειται για ασυνόδευτα παιδιά και θύματα εμπορίας. Ωστόσο, ταυτόχρονα πρέπει να διασφαλίζεται και το δικαίωμα ασύλου και πρέπει να λαμβάνονται παράλληλα και τα αναγκαία μέτρα που προβλέπει τη διαδικασία ασύλου.

Μη εξαντλητικός κατάλογος ενδείξεων

Έχετε υπόψη σας ότι ο κατάλογος ενδείξεων που παρέχεται κατωτέρω δεν είναι εξαντλητικός και δεν περιλαμβάνει επ' ουδενί όλες τις πιθανές ενδείξεις και τις παραλλαγές τους. Δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως αποκλειστικός οδηγός, αλλά ως συμβουλευτικό εργαλείο σχετικά με τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την πιθανολόγηση της επιθυμίας ενός ατόμου να αιτηθεί διεθνή προστασία.

Οι ενδείξεις ότι ένα άτομο ενδεχομένως επιθυμεί να αιτηθεί διεθνή προστασία μπορεί να προκύψουν με διάφορους τρόπους. Μπορείτε να τις παρατηρήσετε, να τις διαπιστώσετε μέσω άμεσης επαφής με το ίδιο ή με άλλα άτομα, να τις συναγάγετε από τα έγγραφα που το άτομο προσκομίζει ενώπιόν σας ή/και να οδηγηθείτε σ' αυτές από άλλα περιστατικά. Για να διαπιστώσετε ταχύτερα και ακριβέστερα τις τυχόν ενδείξεις, δώστε ιδιαίτερη σημασία στα ακόλουθα στοιχεία:

Ποιος είναι ο εν δυνάμει αιτών και από πού έρχεται

Χώρα καταγωγής

Οι γενικές σας γνώσεις σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση της χώρας καταγωγής του ατόμου, όπως η γενική πολιτική κατάσταση, η κατάσταση στον τομέα της ασφάλειας και η κατάσταση όσον αφορά τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποτελούν ιδιαίτερα σημαντική πηγή ενδείξεων για τον εντοπισμό ατόμων που ενδεχομένως επιθυμούν να αιτηθούν διεθνή προστασία. Για παράδειγμα, μια χώρα που σπαράσσεται από (εμφύλιο) πόλεμο ή ένοπλη σύγκρουση ή μια χώρα που κυβερνάται από δικτατορικό καθεστώς είναι πιθανό να αποτελεί χώρα προέλευσης προσφύγων. Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι καμία χώρα δεν μπορεί να θεωρείται ως εν γένει ασφαλής για όλους τους πολίτες της. Κατά συνέπεια, ακόμη και όσοι προέρχονται από ασφαλείς χώρες καταγωγής ενδέχεται να χρήζουν προστασίας ως μεμονωμένα άτομα.

Εθνοτική καταγωγή, θρησκεία, ιθαγένεια

Εκτός από το γενικό πλαίσιο της χώρας καταγωγής, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αποδίδεται αν το άτομο ανήκει σε κάποια (εθνική, εθνοτική ή/και θρησκευτική) μειονότητα, δεδομένου ότι οι μειονότητες τείνουν συχνά να αποτελούν στόχους διώξεων ή βίας. Ωστόσο, ακόμη και άτομα που ανήκουν στην πλειονότητα του πληθυσμού ενδέχεται να χρήζουν προστασίας.

Γενικές περιστάσεις άφιξης

Οι συνθήκες μαζικής εισόδου μεγάλων ομάδων και μεμονωμένων ατόμων ή οικογενειών ενδέχεται να προκαλούν διαφορετικές προσδοκίες όσον αφορά τα γενικά χαρακτηριστικά των ατόμων και των αναγκών προστασίας τους. Ωστόσο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γνωρίζετε ότι οι πρόσφυγες δεν ταξιδεύουν χρησιμοποιώντας αποκλειστικά μία ή άλλη διαδρομή.

Ηλικία

Δεδομένου ότι τα παιδιά είναι εγγενώς ευάλωτα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επιδεικνύετε τη δέουσα ευαισθησία όσον αφορά τις ανάγκες προστασίας τους, ιδίως όταν πρόκειται για παιδιά ασυνόδευτα ή χωρισμένα από την οικογένειά τους. Κάθε δημόσιος λειτουργός που χειρίζεται υπόθεση στην οποία εμπλέκεται παιδί πρέπει να ενεργεί με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, να επικοινωνεί με το παιδί με τρόπο φιλικό προς αυτό και να λαμβάνει υπόψη τις τυχόν πρόσθετες ειδικές ανάγκες των παιδιών.

Όποτε υπάρχουν ενδείξεις λαθραίας διακίνησης ή/και εμπορίας παιδιών, πρέπει να εξετάζεται η λήψη ειδικών μέτρων προστασίας. Για περισσότερες πληροφορίες, συμβουλευτείτε το εγχειρίδιο Frontex Vega Children Handbook³.

Φύλο

Οι γυναίκες και τα κορίτσια που μεταναστεύουν ενδέχεται να βρεθούν σε ιδιαίτερα ευάλωτη θέση λόγω των εμπειριών τους στη χώρα καταγωγής και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, καθώς και λόγω των κοινωνικών και πολιτισμικών διαφορών στη χώρα υποδοχής. Κατά συνέπεια, πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις ενδεχόμενες ανάγκες προστασίας τους ή/και στις πρόσθετες ειδικές τους ανάγκες. Φυσικά, αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι γυναίκες χαρακτηρίζονται από τον ίδιο βαθμό ευπάθειας.

Πρέπει να παρέχετε ιδιαίτερη υποστήριξη σε γυναίκες και κορίτσια ώστε να μπορούν να μιλήσουν κατ' ιδίαν μαζί σας χωρίς τρίτο να παρεμβαίνουν ή/και να απαντούν σε ερωτήσεις εκ μέρους τους. Πρέπει επίσης να ενημερώνονται απευθείας ώστε να μην στερούνται σημαντικών πληροφοριών και της ικανότητας να λαμβάνουν ανεξάρτητες αποφάσεις, περιλαμβανομένων των αποφάσεων για την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας ή άλλης συνδρομής.

Εάν είναι εφικτό, πρέπει να εξασφαλίζεται η παρουσία γυναικών δημόσιων λειτουργών πρώτης επαφής και διερμηνέων. Οι γυναίκες δεν πρέπει να πιέζονται να μιλήσουν για συμβάντα ή εγκλήματα που ενέχουν σεξουαλική βία. Εφόσον υπάρχει ανάγκη και λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας τους, οι γυναίκες επιτρέπεται να ερωτώνται με τη δέουσα ευαισθησία εάν είναι έγκυες και, εφόσον κριθεί αναγκαίο, να ενημερώνονται σχετικά με τη διαθέσιμη συνδρομή.

3 http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

Οικογενειακή κατάσταση

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η οικογενειακή κατάσταση του ατόμου. Ορισμένες κατηγορίες, όπως τα ασυνόδευτα ή τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά, οι μόνες γυναίκες ή οι μονογενεϊκές οικογένειες, ενδέχεται να βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη θέση και να χρηζίζονται προστασίας, καθώς και της ικανοποίησης πρόσθετων ειδικών αναγκών.

Τι ισχυρίζεται το άτομο

Οι δηλώσεις του ατόμου αποτελούν τη βασική και συχνά τη μοναδική ένδειξη σχετικά με την ενδεχόμενη επιθυμία του να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας ή μπορεί να αποτελούν αυτές καθαυτές την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας. Ιδίως όταν το άτομο εκφράζει, με οποιονδήποτε τρόπο, φόβο ή αγωνία λόγω δίωξης ή σοβαρής βλάβης σε περίπτωση άρνησης εισόδου του, η δήλωσή του αυτή πρέπει να εκλαμβάνεται ως σχετική ένδειξη. Μεταξύ των βασικών λέξεων, εκφράσεων ή μηνυμάτων που ενδέχεται να αποκαλύπτουν ότι το άτομο ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας περιλαμβάνονται οι εξής:

- **Φόβος:** π.χ. εάν το άτομο φοβάται: α) να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής· β) ότι θα υποστεί διώξεις· γ) ότι θα φυλακιστεί στη χώρα καταγωγής του· δ) ότι θα χάσει τη ζωή του σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του.
- **Θάνατος:** π.χ. εάν το άτομο φοβάται ότι μόλις επιστρέψει θα δολοφονηθεί.
- **Δίωξη:** π.χ. εάν το άτομο ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί διώξεις στη χώρα καταγωγής του ή εκφράζει τον φόβο ότι θα υποστεί διώξεις σε περίπτωση επιστροφής του.
- **Βασανιστήρια:** π.χ. εάν το άτομο ισχυρίζεται ότι ο ίδιος ή μέλη της οικογένειάς του υπέστησαν βασανιστήρια ή εάν αποκαλύπτει ουλές ή άλλα τραύματα που ενδέχεται να έχουν προκληθεί από βασανιστήρια.
- **Πόλεμος:** π.χ. εάν το άτομο ισχυρίζεται ότι στη χώρα καταγωγής του υφίσταται (εμφύλιος) πόλεμος ή ένοπλη σύγκρουση, εάν εκφράσει τον φόβο του ότι θα σκοτωθεί στον πόλεμο κ.λπ.
- **Επιστροφή:** π.χ. εάν το άτομο ισχυρίζεται ότι: α) δεν μπορεί να επιστρέψει στην χώρα καταγωγής του· β) φοβάται να επιστρέψει· γ) δεν έχει κάποιο μέρος στο οποίο μπορεί να επιστρέψει· δ) φοβάται ότι θα υποστεί διώξεις, ότι θα φυλακιστεί ή ότι θα βασανιστεί σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του.
- **Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (ΟΗΕ) ή δικηγόρος:** π.χ. εάν το άτομο: α) ζητήσει πληροφορίες σχετικά με το γραφείο του ΟΗΕ ή της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στη χώρα· β) επιθυμεί να συναντήσει εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες· γ) ζητήσει δικηγόρο κ.λπ.

Τι μπορείτε να παρατηρήσετε (εμφάνιση και συμπεριφορά)

Έχετε κατά νου ότι οι προφορικές δηλώσεις του αιτούντος λαμβάνονται πολύ συχνά σε γλώσσα η οποία δεν είναι η μητρική του γλώσσα ή/και μέσω διερμηνέα. Το γλωσσικό εμπόδιο ενδέχεται να έχει αντίκτυπο στην αμοιβαία κατανόηση και να ευθύνεται για προφανείς ασυνέπειες ή ανακολουθίες στις δηλώσεις του ατόμου.

Προσέγγιση/αποφυγή του αρμόδιου δημόσιου λειτουργού

Σχεδόν οπουδήποτε στον κόσμο οι δημόσιοι λειτουργοί είναι αναγνωρίσιμοι από τη στολή τους. Η στολή είναι σύμβολο ισχύος και εξουσίας και ενδέχεται να έχει σοβαρό ψυχολογικό αντίκτυπο σε όσους τη βλέπουν. Τα άτομα που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας είναι πιθανό να πλησιάσουν κάποιον ένστολο υπάλληλο και να επικοινωνήσουν μαζί του. Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι τα άτομα αυτά είναι πιθανόν να προέρχονται από χώρες όπου η θέα της στολής προκαλεί δυσπιστία ή ακόμα και φόβο. Πολλοί αποφεύγουν τους ένστολους φοβούμενοι τις συνέπειες της παράνομης εισόδου στη χώρα, της κατοχής παραποιημένων ή πλαστών εγγράφων ή της έλλειψης εγγράφων. Σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να είστε σε θέση να ερμηνεύσετε ορθά τις σχετικές ενδείξεις προκειμένου η αντίδρασή σας να είναι η ενδεδειγμένη ή να παράσχετε βοήθεια.

Φόβος

Ο φόβος προκαλεί έντονο άγχος, το οποίο εκδηλώνεται με ποικίλες σωματικές και συναισθηματικές εκφάνσεις. Ο έντονος φόβος ενδέχεται να παραλύσει τελείως ένα άτομο, με αποτέλεσμα η συμπεριφορά του να είναι παθητική και απαθής. Εναλλακτικά, ενδέχεται να προκαλέσει υπερκινητικότητα, επιθετικότητα ή/και αλλόκοτη συμπεριφορά. Έχετε υπόψη σας ότι καθένας ενδέχεται να χρήζει προστασίας, ανεξάρτητα από τη συμπεριφορά του.

Έχετε επίσης υπόψη σας ότι ο φόβος και το άγχος ενδέχεται να δυσκολέψουν το άτομο μπροστά σας να κατανοήσει τις ερωτήσεις σας ή να παραμείνει συγκεντρωμένο. Ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να δημιουργήσετε αίσθημα ασφάλειας παρέχοντας ενημέρωση και εξηγήσεις.

Διαπροσωπικές σχέσεις

Σχεδόν όλες οι ομάδες —μεγάλες ή μικρές, με τυπική ή χαλαρή δομή, με έμφαση στη μια ή στην άλλη δραστηριότητα— βασίζονται στην αλληλεξάρτηση. Στο πλαίσιο μιας ομάδας μπορούν να αναπτυχθούν κάθε είδους σχέσεις, τόσο θετικές σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αλληλοϋποστήριξης, όσο και νοσηρές σχέσεις εξάρτησης, υποταγής, ελέγχου και κακομεταχείρισης. Γι' αυτόν τον λόγο είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αποδώσετε μεγάλη προσοχή στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των μελών μιας ομάδας και να αναζητήσετε ενδείξεις νοσηρών και προβληματικών σχέσεων. Δώστε σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των γυναικών, την ευκαιρία να μιλήσουν μαζί σας χωρίς την παρουσία τρίτων. Διασφαλίστε ότι κανείς δεν παρεμβαίνει ή/και απαντά στις ερωτήσεις για λογαριασμό του συνομιλητή σας, εκτός εάν αυτό γίνεται προς το συμφέρον του τελευταίου.

Εμφάνιση (τραύματα, ουλές, ένδυση, αντικείμενα στην κατοχή του κ.λπ.)

Ορατές πληγές, τραύματα ή ουλές ενδέχεται να αποτελούν ισχυρές ενδείξεις ανάγκης προστασίας. Άλλες εξωτερικές ενδείξεις, όπως το είδος και η εμφάνιση των ενδυμάτων του ατόμου, η επάρκεια των αποσκευών του και τα υπόλοιπα αντικείμενα που το εν λόγω άτομο μεταφέρει μαζί του ενδέχεται να καταδεικνύουν την επιθυμία να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι καθένας μπορεί να χρήζει προστασίας, ανεξάρτητα από την εμφάνισή του.

Γλώσσα του σώματος

Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στη γλώσσα του σώματος του ατόμου, π.χ. στους μορφασμούς, τη στάση του σώματος, τις χειρονομίες, τον τόνο της φωνής κ.λπ. Η ικανότητα κατανόησης και χρήσης της μη λεκτικής επικοινωνίας αποτελεί ισχυρό επικοινωνιακό εργαλείο και μπορεί να αποτελεί ισχυρή ένδειξη της ενδεχόμενης επιθυμίας του εν λόγω ατόμου να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, έχετε υπόψη σας τις πολιτισμικές διαφορές και τις διαφορές λόγω φύλου που υφίστανται στο πλαίσιο της μη λεκτικής επικοινωνίας. Η σημασία και η χρήση της γλώσσας του σώματος και των μη λεκτικών σημάτων ποικίλλουν ανάλογα με το πολιτισμικό υπόβαθρο του αιτούντος, μπορούν δε να προκαλέσουν παρεξηγήσεις. Ως εκ τούτου, αποφύγετε τη βιαστική ερμηνεία των σχετικών ενδείξεων.

Έχετε υπόψη σας ότι η κρίση σας κατά τον χρόνο εισόδου έχει ζωτική και αποφασιστική σημασία. Όποτε έχετε αμφιβολίες σχετικά με τις προθέσεις του ατόμου μπροστά σας, συμβουλευτείτε τον προϊστάμενό σας. Μια εσφαλμένη απόφαση, π.χ. άρνηση εισόδου, μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις για το άτομο μπροστά σας. Κατά συνέπεια, πρέπει πάντα να σκέπτεστε προσεκτικά προτού προβείτε σε κάποια ενέργεια.

Οι επόμενες ενέργειές σας

Παροχή ενημέρωσης

Έχετε καθήκον να ενημερώνετε τα άτομα που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας σχετικά με τη δυνατότητα να το πράξουν και να τους παρέχετε σχετικές συμβουλές. Με τον τρόπο αυτόν η διαδικασία ασύλου μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά στην πράξη.

Η ενημέρωση αποσκοπεί κυρίως στη διασφάλιση της πραγματικής πρόσβασης των ατόμων που ενδεχομένως χρήζουν διεθνούς προστασίας στη διαδικασία ασύλου, καθώς και της δυνατότητας να λαμβάνουν ορθά τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με την υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας. Ως εκ τούτου, η ενημέρωση πρέπει να παρέχεται εγκαίρως και να είναι όσο το δυνατόν πιο πλήρης με βάση τις περιστάσεις.

Ενημερώστε το άτομο σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας.

Έχετε καθήκον να παρέχετε βασικές πληροφορίες σχετικά με τη διεθνή προστασία και τη διαδικασία ασύλου στα άτομα που ενδεχομένως επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας. Το περιεχόμενο της ενημέρωσης και των λεπτομερειών μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τις περιστάσεις, πρέπει όμως οπωσδήποτε να περιλαμβάνει την παροχή πληροφοριών για τα ακόλουθα θέματα:

- τα βασικά δικαιώματα και τις βασικές υποχρεώσεις του ατόμου·
- τι είναι διεθνής προστασία·
- ποιος θεωρείται πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας·
- πώς μπορεί να υποβληθεί και να κατατεθεί αίτηση διεθνούς προστασίας.

Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζετε τις πληροφορίες που οφείλετε να παρέχετε βάσει της εθνικής πρακτικής, καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων αρχών, περιλαμβανομένων των ειδικών υπηρεσιών προστασίας παιδιών και των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων, όπως διερμηνείς, ΜΚΟ, την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και άλλες οργανώσεις που παρέχουν νομικές συμβουλές ή άλλες μορφές συνδρομής. Αν υπάρχουν, φροντίστε να έχετε μαζί σας αντίτυπα τυχόν διαθέσιμων ενημερωτικών φυλλαδίων και εγχειριδίων στις σχετικές γλώσσες.

Είναι αναγκαίο να επικοινωνείτε σε γλώσσα κατανοητή από το άτομο, οπότε η παρουσία διερμηνέα ενδέχεται να είναι απαραίτητη. Η επικοινωνία πρέπει να προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες και περιστάσεις του ατόμου, π.χ. να είναι ευαίσθητη ως προς το φύλο ή/και φιλική απέναντι στα παιδιά.

Αναγνώριση της υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας

Έχετε υπόψη σας ότι τα άτομα ενδέχεται να εκφράσουν ποικιλοτρόπως την πρόθεσή τους να αιτηθούν διεθνή προστασία. Οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή δήλωση φόβου δίωξης ή σοβαρής βλάβης σε περίπτωση άρνησης εισόδου στη χώρα υποδοχής ισοδυναμεί με αίτηση διεθνούς προστασίας. Δεν είναι απαραίτητη η ρητή χρήση των όρων «άσυλο» ή «πρόσφυγας».

Βάσει της νομοθεσίας περί ασύλου της ΕΕ, ένα άτομο τεκμαίρεται ότι υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας όταν εκφράζει, με οποιονδήποτε τρόπο, την επιθυμία του να αιτηθεί διεθνή προστασία ή όταν η επιθυμία του αυτή μπορεί να συναχθεί από την εν γένει στάση του.

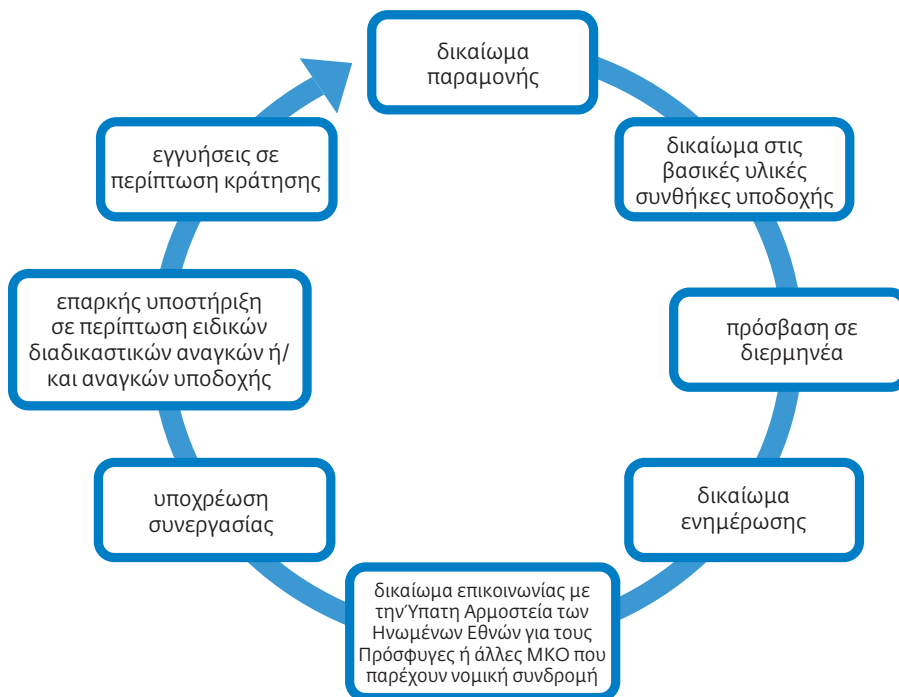
Ως δημόσιος λειτουργός που στελεχώνει υπηρεσία πρώτης επαφής συχνά είστε ο πρώτος εκπρόσωπος της χώρας σας με τον οποίο συναντώνται οι υπήκοοι τρίτων χωρών που φτάνουν στην ΕΕ, καθώς και ο πρώτος στον οποίο έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν την επιθυμία τους να υποβάλουν αίτηση ασύλου.

Πρέπει να είστε σε θέση να αναγνωρίσετε ότι ένα άτομο έχει εκφράσει την επιθυμία να υποβάλει αίτηση, να το ενημερώσετε σχετικά και να το παραπέμψετε στην αρμόδια αρχή για τη διαδικασία ασύλου.

Έχετε υπόψη σας ότι το καθήκον σας είναι να αναγνωρίσετε ότι το άτομο εξέφρασε την επιθυμία του να αιτηθεί διεθνή προστασία, να το ενημερώσετε σχετικά και να το παραπέμψετε στην αρμόδια αρχή. **Δεν είστε αρμόδιος για να αξιολογήσετε εάν το άτομο που βρίσκεται μπροστά σας χρήζει προστασίας** ούτε εάν δικαιούται διεθνούς προστασίας ή όχι. Η αξιολόγηση της ανάγκης προστασίας και η αναγνώριση του δικαιώματος διεθνούς προστασίας στον εν δυνάμει αιτούντα λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας, η οποία θα διενεργηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο από άλλους δημόσιους λειτουργούς.

Οι επόμενες ενέργειές σας εάν ένα άτομο αιτηθεί διεθνή προστασία

Οποιοσδήποτε έχει εκφράσει την πρόθεσή του να αιτηθεί διεθνή προστασία (δηλαδή έχει υποβάλει αίτηση) θεωρείται **αιτών διεθνή προστασία**, απολαύει όλων των δικαιωμάτων και βαρύνεται με όλες τις υποχρεώσεις που συνδέονται με το εν λόγω καθεστώς. Ως δημόσιος λειτουργός που στελεχώνει σημείο πρώτης επαφής οφείλετε να εξασφαλίσετε την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων, π.χ. παραπέμποντας τους αιτούντες στις αρμόδιες αρχές και οργανώσεις.

Καταχωρίστε την αίτηση, αν είστε αρμόδιος, ή παραπέμψτε την στις αρχές που είναι αρμόδιες για την καταχώρισή της

Εάν το άτομο εκφράσει μπροστά σας την επιθυμία του να υποβάλει αίτηση ασύλου, η δήλωσή του αυτή ισοδυναμεί με «υποβολή» αίτησης και το άτομο αντιμετωπίζεται πλέον ως αιτών διεθνή προστασία. Μετά την υποβολή της αίτησης, η αρμόδια αρχή πρέπει να την καταχωρίσει.

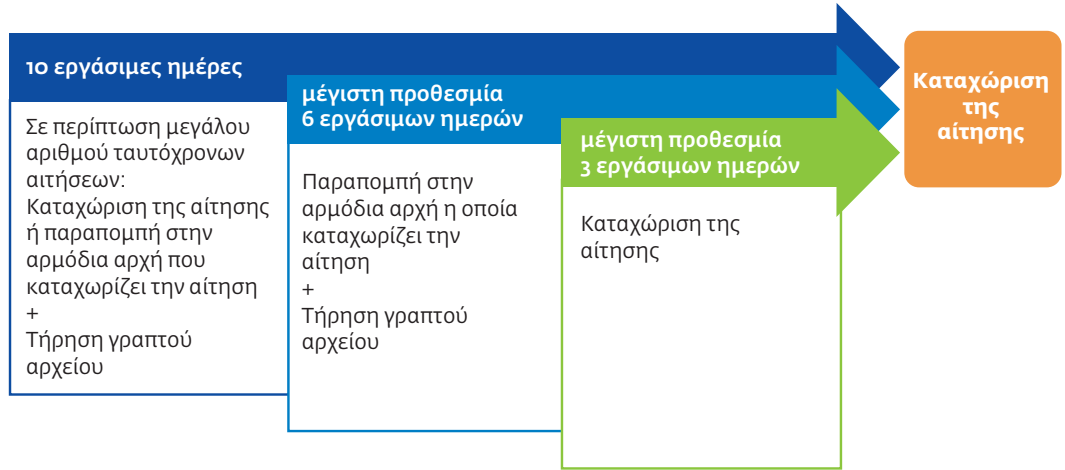
Στόχος της διαδικασίας καταχώρισης είναι η αποτελεσματικότερη άσκηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η αίτηση. Ως εκ τούτου, η καταχώριση πρέπει να ολοκληρώνεται το συντομότερο δυνατόν, εντός της προβλεπόμενης από τη νομοθεσία της ΕΕ προθεσμίας.

Εάν είστε υπάλληλος της αρχής που είναι αρμόδια για την καταχώριση της αίτησης, πρέπει να προβείτε στην καταχώριση εντός τριών εργάσιμων ημερών.

Εάν είστε υπάλληλος αρχής που δεν είναι αρμόδια για την καταχώριση της αίτησης, πρέπει να παραπέμψετε την αίτηση στην **αρμόδια αρχή προκειμένου η αίτηση να καταχωριστεί**, εντός μέγιστης προθεσμίας έξι εργάσιμων ημερών από την υποβολή της. Συνιστάται η τήρηση γραπτού αρχείου βάσει των σχετικών εθνικών διαδικασιών, από το οποίο να προκύπτει η παραλαβή της αίτησης.

Έχετε υπόψη σας ότι ο αιτών άσυλο δεν πρέπει να διώκεται ποινικά για την παράνομη είσοδο ή παραμονή του στη χώρα υποδοχής, εφόσον παρουσιάζεται αμελλητί ενώπιον των αρμόδιων αρχών.

Ενημερώστε τον αιτούντα σχετικά με τον τόπο και τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης

Ως υπάλληλος της αρχής που είναι πιθανόν να λάβει αιτήσεις διεθνούς προστασίας, έχετε καθήκον να ενημερώνετε τον αιτούντα σχετικά με τον τόπο και τον τρόπο κατάθεσης της αίτησής του. Η ενημέρωση πρέπει να αφορά τα ακόλουθα θέματα:

- τι είναι η κατάθεση της αίτησης, περιλαμβανομένων των συνεπειών της μη κατάθεσης·
- ποια είναι η αρμόδια αρχή για τη διαδικασία ασύλου·
- τι χρειάζεται προκειμένου να καταθέσει την αίτηση·
- πού πρέπει να καταθέσει την αίτηση·
- πώς μπορεί να φτάσει στο σημείο κατάθεσης της αίτησης.

Εντοπίστε τις ειδικές ανάγκες του αιτούντος και παραπέμψτε τον στην ενδεδειγμένη διαδικασία

Προβείτε στις σχετικές ενέργειες αμελλητί. Όσον αφορά τους αιτούντες με πολλαπλές ανάγκες, εξετάστε ποιοι μηχανισμοί παραπομπής είναι οι πλέον ενδεδειγμένοι και με ποια σειρά ώστε να μπορέσετε να ανταποκριθείτε σε όλες τις ειδικές ανάγκες του αιτούντος. Έτσι, για παράδειγμα, όταν πρόκειται για θύματα εμπορίας ανθρώπων ή ασυνόδευτα παιδιά, ενδέχεται να πρέπει να ενεργοποιηθούν μηχανισμοί προστασίας παράλληλα με τη διαδικασία ασύλου.

Οι επόμενες ενέργειές σας εάν το άτομο που ενδεχομένως χρήζει προστασίας δεν επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας

Ενδέχεται να αντιμετωπίσετε περιπτώσεις ατόμων τα οποία ενδεχομένως χρήζουν προστασίας, όμως αποφασίζουν να μην υποβάλουν αίτηση ασύλου. Το δικαίωμα επιλογής είναι σεβαστό και κανείς δεν μπορεί να επιβάλει στα άτομα αυτά να αλλάξουν γνώμη. Ωστόσο, έχετε υπόψη σας ότι ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις οφείλετε βάσει του διεθνούς δικαίου και του δικαίου της ΕΕ να προβείτε, μεταξύ άλλων, στις ακόλουθες ενέργειες:

Να μεριμνήσετε για την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης

Κανείς δεν επιτρέπεται να επαναπροωθηθεί σε μια χώρα όπου διατρέχει κίνδυνο να υποβληθεί σε βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Η αρχή της μη επαναπροώθησης εφαρμόζεται και στα άτομα που βρίσκονται στα σύνορα ή στην ανοικτή θάλασσα, συνεπάγεται δε την υποχρέωση χορήγησης στο άτομο πρόσβασης στην επικράτεια. Τυχόν επιστροφή πρέπει να πραγματοποιείται βάσει θεσπισμένων διαδικασιών (επανεισοδή, διαδικασία επιστροφής κ.λπ.), οι οποίες περιλαμβάνουν υποχρεωτικές νομικές διασφαλίσεις και εγγυήσεις. Απαγορεύονται οι ομαδικές απελάσεις.

Να ενημερώσετε το άτομο σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας

Έχετε καθήκον να παρέχετε βασική ενημέρωση σχετικά με τη διεθνή προστασία. Έχετε υπόψη σας ότι ένας από τους κύριους σκοπούς που εξυπηρετεί αυτή η ενημέρωση είναι η διασφάλιση της δυνατότητας του ενδιαφερόμενου να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά την υποβολή ή όχι αίτησης διεθνούς προστασίας.

Η ενημέρωση πρέπει κατά περίπτωση να προσαρμόζεται στις περιστάσεις, αφορά δε ιδίως τα δικαιώματα των αιτούντων (π.χ. το δικαίωμα παραμονής) και τις υποχρεώσεις των αιτούντων άσυλο βάσει του δικαίου της ΕΕ και του εθνικού δικαίου, καθώς και τις συνέπειες της μη υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας.

Εξετάστε βάσει της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής τη σκοπιμότητα επικοινωνίας με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, καθώς και με ΜΚΟ ή/και άλλες οργανώσεις που μπορούν ενδεχομένως να παράσχουν πιο εξειδικευμένες συμβουλές και συνδρομή.

Σε περίπτωση αμφιβολίας, συμβουλευτείτε τον προϊστάμενό σας

Όποτε έχετε αμφιβολίες σχετικά με τις προθέσεις του ατόμου μπροστά σας, ιδίως δε όταν η επιστροφή του στη χώρα καταγωγής ή διέλευσης ενδέχεται να συνιστά παραβίαση του διεθνούς δικαίου, συμβουλευτείτε τον προϊστάμενό σας.

Εφαρμόστε τις εθνικές επιχειρησιακές διαδικασίες για τα επόμενα στάδια

Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

- ▶ Κάθε άνθρωπος πρέπει να αντιμετωπίζεται με αξιοπρέπεια και σεβασμό.
- ▶ Οι ανάγκες επείγουσας υγειονομικής φροντίδας και οι βασικές ανάγκες πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά προτεραιότητα.

1

Καθένας μπορεί να είναι πρόσφυγας

Καθένας μπορεί να έχει ανάγκες προστασίας, ανεξάρτητα από τη χώρα καταγωγής, την εθνοτική καταγωγή, την εμφάνιση ή τη συμπεριφορά του.

2

Καθένας δικαιούται προστασία έναντι της επαναπροώθησης

Κανείς δεν επιτρέπεται να απελαθεί ή να επιστρέψει σε μια κατάσταση που ενέχει κίνδυνο δίωξης, θανατικής ποινής, βασανιστηρίων ή άλλης απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Ο κανόνας αυτός ισχύει και σε περιπτώσεις επαναπροώθησης στα σύνορα, καθώς και σε κάθε μορφή βίαιης απομάκρυνσης.

3

Τα ευάλωτα άτομα πρέπει να εντοπίζονται και να λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη

Τα μέτρα που λαμβάνονται στα σημεία διέλευσης συνόρων και στα κέντρα κράτησης, όπου ενδέχεται να δηλωθούν ή να διαπιστωθούν οι ειδικές ανάγκες ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, είναι ζωτικής σημασίας.

4

Όλες οι ενέργειες που αφορούν παιδιά έχουν ως πρωταρχικό μέλημα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά περίπτωση παράγοντες όπως η προστασία και η ασφάλεια, οι δυνατότητες επανένωσης των οικογενειών, η ευημερία του παιδιού και οι απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητάς του.

5

Όποιος ενδεχομένως επιθυμεί να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με το δικαίωμά του αυτό

Ενημέρωση σχετικά με το δικαίωμα ασύλου πρέπει να παρέχεται σε κάθε άτομο που ενδεχομένως χρήζει διεθνούς προστασίας, ώστε να διασφαλίζεται η πραγματική πρόσβασή του στη διαδικασία ασύλου.

6

Καθένας έχει το δικαίωμα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας

Κανείς δεν μπορεί να αποκλειστεί από την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, ακόμη και αν πρόκειται για άτομο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις εισόδου.

7

Κάθε ένδειξη ή έκφραση φόβου μπορεί να θεωρηθεί ως αίτηση διεθνούς προστασίας

Η πρόθεση του ατόμου να αιτηθεί διεθνή προστασία μπορεί να εκφραστεί ποικιλοτρόπως. Κάθε έκφραση φόβου δίωξης ή σοβαρής βλάβης σε περίπτωση άρνησης εισόδου —με προφορικό ή γραπτό τρόπο— ισοδυναμεί με τέτοια αίτηση. Δεν είναι αναγκαία η χρήση των όρων «άσυλο» ή «πρόσφυγας».

8

Οι αιτούντες διεθνή προστασία δεν πρέπει να δίδονται ποινικά λόγω της παράνομης εισόδου ή παραμονής τους στη χώρα υποδοχής

Όποιοι παρουσιάζονται αμελλητί ενώπιον των αρμόδιων αρχών δεν πρέπει να δίδονται ποινικά λόγω της παράνομης εισόδου ή παραμονής τους στη χώρα υποδοχής.

9

Κάθε αίτηση πρέπει να καταχωρίζεται ή να παραπέμπεται προς καταχώριση στην αρμόδια αρχή

Αφού υποβληθεί, η αίτηση πρέπει να καταχωρίζεται από την αρμόδια αρχή. Η καταχώριση πρέπει να ολοκληρώνεται το συντομότερο δυνατόν, εντός των προβλεπόμενων νόμιμων προθεσμιών.

10

Ακόμη και όταν ένα άτομο δεν υποβάλλει αίτηση ασύλου, πρέπει να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της μη επαναπρώθησης

Τυχόν επιστροφή πρέπει να πραγματοποιείται βάσει θεσπισμένων διαδικασιών, οι οποίες περιλαμβάνουν υποχρεωτικές νομικές διασφαλίσεις και εγγυήσεις. Κανείς δεν επιτρέπεται να επιστρέψει σε μια χώρα όπου διατρέχει κίνδυνο να υποβληθεί σε βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, ακόμη και αν εισήλθε παράνομα στη χώρα υποδοχής.

Παράρτημα — Παραπομπές σε νομικά κείμενα αναφοράς

► Ανθρώπινη αξιοπρέπεια

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Άρθρο 1 Ανθρώπινη αξιοπρέπεια Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.
---	---

Δικαίωμα στη ζωή

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Άρθρο 2 Δικαίωμα στη ζωή 1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή. 2. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί.
---	---

Απαγόρευση των βασανιστηρίων

Διεθνές δίκαιο

Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Άρθρο 3 Απαγόρευση των βασανιστηρίων Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιον απανθρώπων ή εξευτελιστικάς.
--	---

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Άρθρο 4 Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.
---	--

Απαγόρευση της επαναπροώθησης

Διεθνές δίκαιο	
Σύμβαση της Γενεύης	<p>Άρθρο 33 παράγραφος 1</p> <p>Απαγόρευσις απελάσεως ή επαναπροωθήσεως</p> <p>Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, Πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται διά λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.</p>
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	<p>Άρθρο 19 παράγραφος 2</p> <p>Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης</p> <p>Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.</p>
Κώδικας συνόρων του Σένγκεν	<p>Άρθρο 3</p> <p>Πεδίο εφαρμογής</p> <p>Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στα πρόσωπα που διέρχονται τα εσωτερικά ή εξωτερικά σύνορα κράτους μέλους, υπό την επιφύλαξη:</p> <p>[...]</p> <p>β) των δικαιωμάτων των προσφύγων και των αιτούντων διεθνή προστασία, κυρίως όσον αφορά την μη επαναπροώθηση.</p> <p>Άρθρο 3α</p> <p>Θεμελιώδη δικαιώματα</p> <p>Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη συμμορφώνονται πλήρως προς τη συναφή ενωσιακή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σχετικό διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης της Γενεύης, τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση σε διεθνή προστασία, ιδίως με την αρχή της μη επαναπροώθησης, και τα θεμελιώδη δικαιώματα. [...]</p> <p>Άρθρο 13 παράγραφος 1</p> <p>Άρνηση εισόδου</p> <p>Η είσοδος στην επικράτεια των κρατών μελών απαγορεύεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν πληρούν το σύνολο των προϋποθέσεων εισόδου, όπως καθορίζονται με το άρθρο 5 παράγραφος 1, και δεν υπάγονται στις κατηγορίες προσώπων του άρθρου 5 παράγραφος 4. Τα ανωτέρω ισχύουν με την επιφύλαξη της εφαρμογής των ειδικών διατάξεων σχετικά με το δικαίωμα ασύλου και τη διεθνή προστασία ή την έκδοση θεωρήσεων μακράς διάρκειας.</p>
Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 656/2014 σχετικά με την επιτήρηση των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων του Frontex	<p>Άρθρο 4 παράγραφος 1</p> <p>Προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχή της μη επαναπροώθησης</p> <p>Ουδείς αποβιβάζεται, εξαναγκάζεται να εισέλθει, προσάγεται σε χώρα ή άλλως παραδίδεται στις αρχές χώρας, κατά παράβαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, στην οποία μεταξύ άλλων διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποστεί βασανιστήρια, δίωξη ή άλλη απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, ή όπου η ζωή ή η ελευθερία του θα απειληθούν λόγω της φυλής, του θρησκευματος, της ιθαγένειας, του γενετήσιου προσανατολισμού, της συγκεκριμένης κοινωνικής προέλευσης ή των πολιτικών πεποιθήσεών του ή από την οποία υπάρχει σοβαρός κίνδυνος απέλασης, απομάκρυνσης ή έκδοσης σε άλλη χώρα κατά παράβαση της αρχής της μη επαναπροώθησης.</p>

<p>Οδηγία για την επιστροφή (2008/115/ΕΚ)</p>	<p>Άρθρο 4 παράγραφος 4 Όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α), τα κράτη μέλη [...]: β) τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης. Άρθρο 5 Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη [...] και τηρούν την αρχή της μη επαναπροώθησης.</p>
<p>Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 767/2008 για το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS)</p>	<p>Άρθρο 31 παράγραφος 3 Μεταφορές δεδομένων σε τρίτες χώρες Τέτοιες μεταφορές προσωπικών δεδομένων σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς δεν θίγουν τα δικαιώματα των προσφύγων και των ατόμων που ζητούν διεθνή προστασία, ιδιαίτερα όσον αφορά τη μη επαναπροώθηση.</p>
<p>Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (Eurosur)</p>	<p>Άρθρο 2 παράγραφος 4 Όταν εφαρμόζουν τον παρόντα κανονισμό, τα κράτη μέλη και ο Οργανισμός συμμορφώνονται προς τα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως των αρχών της μη επαναπροώθησης και σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και των απαιτήσεων για την προστασία των δεδομένων.</p>

Δικαίωμα ασύλου

<h3>Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης</h3>	
<p>Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	<p>Άρθρο 18 Δικαίωμα ασύλου Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p>
<p>Οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιאτύπωση)¹</p>	<p>Άρθρο 7 παράγραφος 1 Υποβολή αιτήσεων εξ ονόματος εξαρτώμενων προσώπων ή ανηλίκων</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε κάθε ενήλικας που διαθέτει νομική ικανότητα να έχει το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας αυτοπροσώπως. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι ο αιτών μπορεί να υποβάλει αίτηση εξ ονόματος των εξαρτώμενων από αυτόν προσώπων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι εξαρτώμενοι ενήλικες να συναινούν στην κατάθεση της αίτησης εξ ονόματός τους ή, εάν αυτό δεν ισχύει, να μπορούν να υποβάλουν την αίτησή τους αυτοπροσώπως. [...] 3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ένας ανήλικος να έχει το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας είτε αυτοπροσώπως, εάν είναι νομικά ικανός να συμμετέχει στις διαδικασίες σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, είτε μέσω των γονέων του ή άλλου ενήλικου μέλους της οικογένειάς του, ή ενήλικου ο οποίος είναι υπεύθυνος γι' αυτόν δυνάμει του δικαίου ή της πρακτικής του εν λόγω κράτους μέλους ή μέσω εκπροσώπου.

Απαγόρευση των διακρίσεων

Διεθνές δίκαιο	
Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	<p>Άρθρο 14</p> <p>Απαγόρευση των διακρίσεων</p> <p>Η χρήση των αναγνωριζομένων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.</p>
Σύμβαση της Γενεύης	<p>Άρθρο 3</p> <p>Ισότης μεταχειρίσεως</p> <p>Τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα εφαρμόζουν τας διατάξεις της Συμβάσεως ταύτης επί των προσφύγων άνευ διακρίσεως ως προς την φυλήν, την θρησκείαν και την χώραν της καταγωγής αυτών.</p>
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	<p>Άρθρο 21 παράγραφος 1</p> <p>Απαγόρευση διακρίσεων</p> <p>Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.</p>

Μη ποινικοποίηση

Διεθνές δίκαιο

Σύμβαση της Γενεύης

Άρθρο 31 παράγραφος 1

Πρόσφυγες παρανόμως διαμένοντες επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής

1. Οι Συμβαλλόμενες Χώρες δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του άρθρου 1, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδείας, υπό την επιφύλαξιν πάντως ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιαστούν αμελλητί εις τας αρχάς, αφετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής.

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κώδικας συνόρων του Σένγκεν

Άρθρο 13 παράγραφος 1

Άρνηση εισόδου

Η είσοδος στην επικράτεια των κρατών μελών απαγορεύεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν πληρούν το σύνολο των προϋποθέσεων εισόδου, όπως καθορίζονται με το άρθρο 5 παράγραφος 1, και δεν υπάγονται στις κατηγορίες προσώπων του άρθρου 5 παράγραφος 4. Τα ανωτέρω ισχύουν με την επιφύλαξη της εφαρμογής των ειδικών διατάξεων σχετικά με το δικαίωμα ασύλου και τη διεθνή προστασία ή την έκδοση θεωρήσεων μακράς διάρκειας.

Πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<p>Οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιאτύπωση)¹</p>	<p>Αιτιολογική σκέψη 25</p> <p>Προς τον σκοπό της ορθής αναγνώρισης των ατόμων που χρήζουν προστασίας ως πρόσφυγες κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης ή ως πρόσωπα που δικαιούνται επικουρική προστασία, κάθε αιτών θα πρέπει να έχει πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες, [...]</p> <p>Αιτιολογική σκέψη 26</p> <p>Προκειμένου να διασφαλισθεί αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία εξέτασης, οι κρατικοί λειτουργοί που έρχονται πρώτοι σε επαφή με άτομα που αναζητούν διεθνή προστασία, ιδίως οι κρατικοί λειτουργοί που ασχολούνται με την επιτήρηση των χερσαίων ή θαλάσσιων συνόρων ή διενεργούν ελέγχους στα σύνορα, θα πρέπει να λαμβάνουν χρήσιμες πληροφορίες και την αναγκαία κατάρτιση σχετικά με το πώς να αναγνωρίζουν και τι συνέχεια να δίνουν στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας, μεταξύ άλλων, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΥΥΑ. Θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν σε υπηκόους τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς που βρίσκονται στο έδαφος, περιλαμβανομένων των συνόρων, στα χωρικά ύδατα ή στις ζώνες διέλευσης των κρατών μελών, και οι οποίοι υποβάλλουν αίτηση για την παροχή διεθνούς προστασίας, χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον τόπο και τον τρόπο κατάθεσης αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Σε περίπτωση που τα εν λόγω πρόσωπα βρίσκονται στα χωρικά ύδατα κράτους μέλους, θα πρέπει να αποβιβάζονται στην ξηρά και η εξέταση των αιτήσεών τους θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.</p> <p>Αιτιολογική σκέψη 28</p> <p>Για να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη διαδικασία εξέτασης στα συνοριακά σημεία διέλευσης και στα καταστήματα κράτησης, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα να ζητηθεί διεθνή προστασία. Η βασική επικοινωνία που είναι απαραίτητη προκειμένου να κατανοήσουν οι αρμόδιες αρχές εάν τα πρόσωπα δηλώνουν την επιθυμία τους να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας θα πρέπει να διασφαλίζεται μέσω της δυνατότητας διερμηνείας.</p> <p>Άρθρο 8 παράγραφος 1</p> <p>Ενημέρωση και παροχή συμβουλών σε κέντρα κράτησης και στα σημεία διέλευσης των συνόρων</p> <p>Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς οι οποίοι βρίσκονται σε κέντρα κράτησης ή σημεία διέλευσης συνόρων, συμπεριλαμβανομένων των ζωνών διέλευσης, στα εξωτερικά σύνορα, επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας, τα κράτη μέλη τούς παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα να το πράξουν. Στα εν λόγω κέντρα κράτησης και σημεία διέλευσης, τα κράτη μέλη παρέχουν δυνατότητα διερμηνείας στο μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.</p>
<p>Κώδικας συνόρων του Σένγκεν</p>	<p>Άρθρο 3α</p> <p>Θεμελιώδη δικαιώματα</p> <p>Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη συμμορφώνονται πλήρως προς τη συναφή ενωσιακή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σχετικό διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης της Γενεύης, τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση σε διεθνή προστασία, ιδίως με την αρχή της μη επαναπροώθησης, και τα θεμελιώδη δικαιώματα. [...]</p>

Υποβολή και κατάθεση αίτησης διεθνούς προστασίας

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)¹

Αιτιολογική σκέψη 27

Δεδομένου ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς που έχουν εκφράσει την επιθυμία να αιτηθούν διεθνή προστασία είναι αιτούντες διεθνή προστασία, θα πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις και να απολαύουν των δικαιωμάτων κατά την παρούσα οδηγία και την οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία. Προς τούτο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταχωρίζουν το γεγονός ότι τα εν λόγω πρόσωπα αποτελούν αιτούντες διεθνή προστασία το ταχύτερο δυνατό.

Άρθρο 2 στοιχείο γ)

Ορισμοί

«αιτών»: ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί ακόμη τελεσίδικη απόφαση.

Άρθρο 6

Πρόσβαση στη διαδικασία

1. Όταν ένα πρόσωπο υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε αρχή αρμόδια για την καταχώριση των αιτήσεων αυτών δυνάμει του εθνικού δικαίου, η καταχώριση γίνεται το αργότερο τρεις εργάσιμες ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης.

Εάν η αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται σε άλλες αρχές οι οποίες ενδεχομένως λαμβάνουν τέτοιες αιτήσεις αλλά δεν είναι αρμόδιες για την καταχώριση δυνάμει του εθνικού δικαίου, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η καταχώριση να γίνεται το αργότερο έξι εργάσιμες ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης.

[...]

5. Όταν μεγάλος αριθμός ταυτόχρονων αιτήσεων διεθνούς προστασίας από υπηκόους τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς καθιστά πολύ δύσκολη στην πράξη την τήρηση της προθεσμίας της παραγράφου 1, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν παράταση της προθεσμίας σε 10 εργάσιμες ημέρες.

Ευάλωτα άτομα

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οδηγία σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιאτύωση) ¹

Αιτιολογική σκέψη 29

Ορισμένοι αιτούντες ενδέχεται να χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων λόγω, μεταξύ άλλων, ηλικίας, φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, αναπηρίας, σοβαρής ασθένειας, ψυχικών διαταραχών ή ως συνέπεια βασανισμού, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσπαθούν να εντοπίζουν ποιοι αιτούντες χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων πριν από τη λήψη απόφασης σε πρώτο βαθμό. Στους εν λόγω αιτούντες θα πρέπει να παρέχεται η κατάλληλη στήριξη, μεταξύ άλλων, αρκετός χρόνος, ούτως ώστε να δημιουργούνται οι συνθήκες που είναι αναγκαίες για την πραγματική πρόσβασή τους στις διαδικασίες και για την επίκληση των στοιχείων που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησής τους διεθνούς προστασίας.

Άρθρο 24

Αιτούντες που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων

1. Τα κράτη μέλη εκτιμούν, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος μετά την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας, αν ο αιτών χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων.

2. Η εκτίμηση της παραγράφου 1 μπορεί να εντάσσεται στις ισχύουσες εθνικές διαδικασίες και/ή στην εκτίμηση που αναφέρεται στο άρθρο 22 της οδηγίας 2013/33/ΕΕ και δεν χρειάζεται να λαμβάνει τη μορφή διοικητικής διαδικασίας.

3. Τα κράτη μέλη, αφού εκτιμήσουν ότι οι αιτούντες χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων, τους εξασφαλίζουν επαρκή υποστήριξη, ώστε να μπορούν να απολαύουν των δικαιωμάτων και να συμμορφούνται προς τις υποχρεώσεις της παρούσας οδηγίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου.

Όταν η κατάλληλη υποστήριξη δεν μπορεί να παρέχεται εντός του πλαισίου των διαδικασιών του άρθρου 31 παράγραφος 8 και του άρθρου 43, ιδίως όταν τα κράτη μέλη θεωρούν ότι ο αιτών χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων συνεπεία βασανισμού, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας, τα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν ή παύουν να εφαρμόζουν το άρθρο 31 παράγραφος 8 και το άρθρο 43. Όταν τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το άρθρο 46 παράγραφος 6 σε αιτούντες στους οποίους δεν μπορούν να εφαρμοστούν το άρθρο 31 παράγραφος 8 και το άρθρο 43, σύμφωνα με το παρόν εδάφιο, παρέχουν τουλάχιστον τις εγγυήσεις του άρθρου 46 παράγραφος 7.

4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι αντιμετωπίζεται επίσης η ανάγκη για ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, εφόσον η ανάγκη αυτή ανακύψει σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, χωρίς να απαιτείται εκ νέου κίνηση της διαδικασίας.

<p>Οδηγία σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση)²</p>	<p>Άρθρο 21</p> <p>Διατάξεις σχετικά με τα ευάλωτα πρόσωπα</p> <p>Γενική αρχή</p> <p>Κατά τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους την ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων, όπως οι ανήλικοι, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με πνευματικές διαταραχές και τα άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, φυσικής ή σεξουαλικής βίας, όπως γυναίκες θύματα ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων.</p>
<p>Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 656/2014 σχετικά με την επιτήρηση των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων του Frontex</p>	<p>Άρθρο 4 παράγραφος 4</p> <p>Καθ' όλη τη διάρκεια θαλάσσιας επιχείρησης, οι συμμετέχουσες μονάδες καλύπτουν τις ειδικές ανάγκες των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, των προσώπων που χρήζουν επείγουσας ιατρικής φροντίδας, των ατόμων με αναπηρίες, των προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και άλλων προσώπων των οποίων η κατάσταση είναι ιδιαίτερα ευάλωτη.</p>

¹ Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση).

² Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση).

ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- ένα αντίτυπο:
από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:
από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://ec.europa.eu/represent_el.htm),
από τα γραφεία εκπροσώπησης στις εκτός ΕΕ χώρες (http://eeas.europa.eu/delegations/index_el.htm),
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_el.htm) ή
καλώντας τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (δωρεάν τηλεφωνικός αριθμός από όλη την Ένωση) (*).

(*). Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

